МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областнойи Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

КІиранди
15
НОЯБРЬ
1959 шу
№ 92 (2404)
Мах 20 нед.

СССР ЖУРНАЛИСТИЙ ХЬАЛХАРА СЪЕЗД

1959 шера 12—14 ноябре СССР журналистий хьалхара съезд хилар.

Съездо дийцар ер дешаш:

1. СССР журналистий Союза оргбюро балха хьакъехьара отчети журналистий декхараши (докладчик нов. П. А. Сатюков).

2. СССР журналистий Союза устав (докладчик нов. П. М. Ерофеев).

3. Журналистий Союза хьалхле лелаю органаш харжар.

ДИКАГІА ТОАБЕ ПАРТИЙНИ ТІАХЬОЖАМА КОМИССЕЙ БОЛХ

ХІара денна шерлуш боагІа семилетка декхараш кхоачашдара тІехьа лоаттабу къовсам. Коммунистически парте советски наьха беррига творчески низ оарцагІа баькхаб ворхІ шера план ханал хьалха кхоачашъе, коммунизм хьалъяра тІехьа къовсам лоаттабе.

Парте XXI съездо оттадьча кердача, доккхийча декхараша дІадех партийни организацешкара, хІара коммунистагара партена юкъера демократи шерра йоаржа а еш парте барий хьинар чІоагІа айдар. ХІара партийни организаци декхарийла я, творчески къа а хьегаш, производство лакхъяра тІехьа къовсам а лоаттабеш, кхоачамбоацараша духьала хила.

Хоадам боллаш а вахарца айхха бувзам болаш а хиларга хьежжа мара пайда балац партийни балхах.

Цу гІулакхашта маярра терко тІа а яхийта бьча ССКП ЦК Соцамах вІашагІъехкай предприятей администраце балха тІахьожам лоаттабу комиссеш.

Ши бутт совгІа ха я первични парторганизацешка уж комиссеш вІашагІъехка. Цу лоаццача хана лоархІам боллаш болх баьб цар предприятей балхацара цІенхаттара кхоачамбоацараш гучадоахаш, уж сихха дІадахара де мел дезар деш.

ЙоагІгІача тайпара первични парторганизацеша комиссешта хьалхе а лелаеш царна новкъостал а деш из лоархІамера болх дІахьоча метте боккха пайда болаш гІулакх ду комиссеша. Иштта ГАРО завода парторганизаце вІашагІъеллача, арахецаш йола продукци дикагІа хилийтарга хьожаш йолча комиссе (председатель нов. Беличенко) дика дІахьу ший болх.

Завода технически снабжене отдело йоагІгІача тайпара терко а еш, эшача материалашца цехаш Іалаш ца яр бахьан долаш механически, литейнии заготовительнии цехаша арахецача оатхалашца дукха брак хулар. Партийни тІахьожама комисе уж кхоачамбоацараш гуча а даьха партийни бюро дувца оттадир из дош.

Партбюрос ший решенеца декхарийла бир цехий мастераши бригадираши арахецаш йола оатхалаш дикагІа хилийтара тІехьа хадданза къовсам лоаттабе. ХІанз уж кхоачамбоацараш дІадаьннад заводера.

Гудермесерча 15-ча дистанце парторганизаце вІашагІъеллача техниках пайда эцараи из балха юкъейоалаяраи тІахьожам лелабеча комиссе (председатель нов. Близнюк) гучадаьккхар дистанце цхьайола техника вІалла пайда а ца беш складе дІаоттаяь лоаттаеш хилар, хІаьта болх беш йолчох а бизза пайда ца эцаш хилар. Иштта, мастерске дукхача хана денз дистанцена цхьаккха пайда ца луш латтар пневматически жІов. ДуккагІа долча даькъе цу тайпарча жІовнашца кхоачашду мастерске хьачууха заказаш. 6 бІаь тума мах ба цун. Комиссе предложени елар, из пайда бергболаш тоае еза, аьнна. Из предложени администраце кхоачашйир.

Комиссена иштта гучадаьлар 9 бІаь тума мах бола безмонтажни 10 насоси, 6 бІаь тума мах бола шпалаш Іойоаха 4 крани «къа а енна» цхьаккха пайда а ца беш дуккача хана денз латташ хилар. Комиссе еннача предложенех уж кхоачамбоацараш а дІадаьхад.

Дукха ха яр «Малгобекнефта» НПУ цхьоалагІча промысла насосни мастерске халача балхашта механизаци ергья яхаш хабараш дувца, бакъда хабарел совдоалаш хІама дацар цига, чІоагІа мела лелабора рационализаторашцара болх, цхьаболча рационализатораша енна предложенеш ханнахьа хьажа а хьежа балха юкъе кхаХьацар, хІаьта из бахьан долаш укх шера кІезигагІа ба рационализатораш. Уж деррига кхоачамбоацараш гуча а даьха партийни собране дувца оттадайтар из дош производственни процессашта механизации автоматизации яра а рационализации изобретательствои дегІайоалаяра а тІахьожам лелабе промысле вІашагІъеллача комиссе (председатель нов. Назадзе).

Собрани хинначул тІехьагІа дикка тоаденнад промысле уж гІулакхаш.

Йизза шоай бокъо а лелаеш, производства болх тоабара чІоагІа новкъостал а деш шоай болх дІахьош комиссеш дукха я республике.

Цхьабакъда, цхьайолча партийни организацешка вІашагІъехкача комиссеша хІанз йоагІгІача тайпара терко тІа а яхийта дІаболабаьбац из лоархІамера болх. «Красный молот» яхача завода партийни комитета комиссешта кулгалдара гІулакх ледара леладу. Цудухьа республике йоккхагІа ярех йолча цу предприяте вІашагІъехкача комиссеша хІанзалца хьа лоархІам болаш хІама даьдац.

Комиссех йола Положени телха а еш комиссей членаша предприятей кулгалхошка гІолла доацаш гучадаьха кхоачамбоацараш дІадахийта гІерташ, хІаьта иштта предприятей кулгалхоша комиссей предложенеш теркал ца еш моттигаш ниЙсу. Цхьайолча парторганизацешка предприяте керттера участкаш белгал ца а еш дуккха комиссеш вІашагІъехкай. Дика уйла а яь уж вІашагІ ца йохкар бахьан долаш цар болх ледара лел.

Партийни тІахьожама комиссей болх — балхашта лохехьара контроль лелаяр да. ХІаьта цун низ — дукхагІа нах цу балха юкъеозарца, кхоачамбоацараша духьал къовсам лоаттабе беррига къахьегамхой, профсоюзнии комсомольскии актив, болхлойи специалисташи юкъеозарца ба.

Лохехьара тІахьожам — ворхІ шера план кхоачашъеш лоаттабеча къовсаме партийни организацешта бе доалла чІоагІа герз да, балха юкъерча кхоачамбоацараша духьал, паччахьалкхен а къахьегама а дисциплина телхаераша духьал къовсам лоаттабу низ ба. Из дика кхетадеш хила дехкарийла ба комиссей председателаш а, цар членаш а. Партийни организацеш дехкарийла я хадданза тІахьожама комиссей балха бІарг тІалоаттабе, цар дика инициатива хьал а лоацаш, гІалаташ тоа а деш, цар пайдане опыт шерра дІайоаржае.

БоагІгІача тайпара партийни тІахьожама комиссей болх тоабаро доккха новкъостал дергда ССКП XXI-ча съездои парте ЦК июньски Пленумои хьалхашка оттадаь дехкараш толамца кхоачашде.

СОВЕТСКИ ЖУРНАЛИСТИЙ ЕРРИГСОЮЗНИ ХЬАЛХАРЧА СЪЕЗДАГА

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитето дІайха моаршал лу советски журналистий Ерригсоюзни Хьалхарча съездага а цунга гІолла советски кепайоазони, радиои, телевиденеи берригача болхлошка а.

Халкъа духовни вахарах дІадала йиш йоаца дакъа хиннад кепайоазонах вай мехка, хІаьта советски журналистиках — партийнии общественнии балха лоархІамегІа дола дакъа хиннад. Коммунистически парте чІоагІа хам бу дикача гІулаккхашта советски журналисташа — коммунистически общество хьалъеча а керда саг хьалкхеча а, деррига дунен тІа машар оттабар духьа лоаттабеча къовсама а исторически гІулакха боккха лоархІам болаш долча газетийи журналийи, радио а телевидене а, издательствайи информацеорганийи болхлоша хьегача къин.

Советски кепайоазув — дизза ший лоІамах а бокъонца халкъа а кепайоазув да. Цунца овлангара денз эргаш да из буржуазни кепайоазол. Марксистско-ленински идея лакха йолаш, партийни наькъа тІара ца йоалаш, бакъдолча хІамашта тІехьа йолаш, денал дола революционни дух йолаш, идеящца шин дагара барашца а ревизионизмаца а машар боацаш хиларах къахьегамхошта дег тІара дукха дезаденнад вай кепайоазув.

Халкъа а цун ираэи вахар тоадареи духьа а болх беш ба советски журналисташ. Коммунизм хьалъярахи коммунистически уйланца нах хьалкхебарахи, советски наьха турпалерча къахьегамах а дикача гІулакхех а дола дешаш — цар керттера дешаш да. Критикеи самокритикеи елга вай кепайоазон керттера гІулакх да. Коммунизм хьалъерий къахьегамеи моральнии денал хилар — советски журналистий творчески денал дуздвла хьаст ба. Партеи халкъои дика могадуу вай кепайоазоно, радио, телевидене дІадоладаь лоархІам болаш мел дола гІулаккхаш, халкъа боахам дегІабара йола ворхІ шера план кхоачаш а тІехкхоачаш а яр духьа,Советски Союза Коммунистически парте XXI-гІча съездо оттадаь сийлахь-доккхий декхараш кхоачашдар духьа лоаттабеча къовсама юкъе цар доккха дакъа лоацаш хилар.

СССР журналистий Хьалхарча съезда балха тІа камаьхал ялар лов Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета, хІаьта из чІоагІгІа дог тийша я парте помощникаш болча советски журналисташа дІахо йодача хана а советски кепайоазув наха дукхагІа довзийтарах а партийностах а йола ленински традицеш лелаергхиларахи шеръергхиларахи, коммунизм бахьан долаш лоаттабеча къовсама сийлахь- доккхача гІулакха шоай деррига низаш тІадохийтаргхиларахи.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитет

Рационализатор Андросов

№ 7 йолча строительно - монтажни управленерча коллектива дика вовзаш ва 1955 шера денз столярни мастерске бригадирална болх беш вола Андросов. Ше цу управлене къахьега волавелча денз балха овсарал лакхъярах массехказа совгІат деннад цунна.

Дика хов Андросовна бригада коллектива балха хьали царна эшари. БархІ рационализаторски предложени балха юкъе йоалаяьй Андросова укх шера. ХІанз Г-18 яхача градирни установканна макеташ кийчъеш ва из. Цун бригадо хІара дийнахьа сменни задани тІехкхоачашъю.

Сурта тІа: рационализатор - бригадир Андросов.

Ю. Плиева сурти тексти.

ПЛАНАЛ СОВГІА 50 ЭЗАР СОМ

Дика къахьийгад укх шера Гудермесерча электростанце болхлоша. 10 бетта йола электроэнерГи яккхара план цар кхоачашъяьй 111 процент. Цул совгІа кходаьд 1 процент дозагам, 4 процент смазка. Ер шу доладелча денз 50 эзар сом пайда баьб предприяте планал совгІа.

З. НИКОЛАЕВ.

Балха ди лоацдаьд

ССКП Центральни Комитетеи СССР Министрий Советеи соцамех «Малгобекнефта» нефтепромыслови управлене болхлой 1-ча ноябре денз ворхІ сахьата болх беш ба, хІаьта къахьегамах кердача тайпара мах а лу. Цо алапи кІезига долча болхлой алапи лакхдергда, мехкдаьтта даккхари, къахьегама овсарлеи дегІайолаергья.

Кердача тайпара болхлошта тела мах 21 процент дукхагІа хургба.

Кердача тарифни ставкаш бурув деттача болхлой алапи 33,5 процент, мехкдаьтта доаккхача болхлой 31 процент лакхденнад. Масала, лаьттан кІалхарча скважина ремонт еча 6-ча разряда оператора дийнахьа йола ставка хьалха хинначул 11 сами 60 кепиги лакхъеннай.

Къахьегамах кердача тайпара мах луш хилар бахьан долаш «Малгобекнефта» НПУ предприятей болхлой алапи юкъера лаьрхІача 10—15 процент лакхлургда. Болхлой алапи лакхдарал совгІа норма 18 процент лакхъе а, керда техникеи технологии балха юкъе кхувла а лаьрхІар.

С. МУРТАЕВ.

Кердача хІаман белгалонаш

Коммунистически къахьегам, къахьегамца коммунистически уйла хилар... Уж дешаш тІехь-тІехьагІа дукхагІа юкъе доагІа вай вахара. Боккха кхетам а говзал а йола болхлой ди тІехь дукхагІа хьахул вай хана.

... Сона хьалхашка улл са новкъоста Мирзоев СаИида письмо. Из денад СаИид ший дезалца вахаш а болх беш а волча Горагорскера. Сай новкъостах массехк дош аргда аз. «Горскнефта» ремонтно-механически цехе ашкпхьар ва са новкъост. Парте ва из. Шоай балха коллектива юкъе дукха везаш болхло хиларал совгІа юртарча наха а дукха везаш болхло ва СаИид. Цудухьа, берригаш раьза а болаш поселкаи районеи Советий депутаталла хержар из.

Кхы а да Мирзоев СаИида сий долаши бехктокхамеи декхар. ССКП ЦК-а июньски Пленума дІахо а технически прогресс дегІайоалаяра постановлени хинначул тІехьагІа, СаИид дикагІа вола рационализатор хиларах шоай нефтеуправлене производства ерригача процессашта автоматизации механизации е хьожаяьча комиссе хержар. Цу гІулаккхах лаьца письмо яздаьд са новкъоста. ЧІоагІа дукха хІамаш да хІанз цунна дагадоахкараш. Эггара чІоагІагІа цунна дагадоаллар да ше дукхагІа фу дергда, технически прогресс дІахо а дегІайоалаяра. «Парте еннача указанена эггара хьалха со юкъеворгІа, — деш аз письмо тІа, —со коммунист ма вий! Цул совгІа, партийни контрола комиссе член хиларах а сайгара хьоккам бала беза аз».

Цул хьалхагІа аз цунга яздаьдар ше балха даьха толамаш дувца, ах—шиъ минут ялалехьа доах уж.

Са хаттара жоп луш санна, ший уйла дІахо хьош, СаИида язду: «Флянцаш еш дуккача хана денз йолаш йола способ хувца дагадехар сона. Хьо тханцига волча хана станокаца хьайора уж. Цу гІулакхах лаьца болх беш хиннав цехера са новкъост Лопатин Иван. Флянеца тІехьанахьа массехк доккха а зІамига а Іург хул. Уж доахаш Ивана 10—15 минут йоайора. Аз кузнечни способах даха уж аьлар. ХІанз цаІах шиъ минут ялалехьа доах уж.

ЧІоагІа дагадоал цунна вахар шийла хьалха далар. Юкъера школа йистеяькхаяц цо. Из хІанз доккха кхоачамбоацар да.

— Со санна ха яха а дезал бола а болхлой дешаш багІаргболаш йола школаш хьаелла езар, — аьлар цо сох кхиттача.

Дуккачар уйла еш дола болхлой дешар мишта хила деза? Масала, «Старогрознефта» электромонтажни цеха болхлоша «технически прогресса школа» аьнна цІи а йолаш, цу тайпара школа хьайиЙлай. Укх деношка сох кхиттар къонача специалисташта школа Йилла инициатор Марух Борис. Школа хІанз мара болх бе йолаеннаеце а, сона хетачох, «Старогрознефта» электрикаша боккха лоархІам болаш гІулакх даьд. Из да СаИида дагадоаллар.

Технически прогресса школа учебни программа 120—150 сахьата лаьрхІа я. Занятеш йолалу дийнахьа кхо сахьат даьлча, балхах мукъа болча хана цхьан кІирах 4 сахьата дешарг а долаш.

Теоретически кхетам дикагІа бовзарга программа цхьайолча пункташка хьежача. Цунна юкъе доагІа укх тайпара дешаш: синфазноста теори; грозненски схемай телеуправлене юкъейоалаяь токаш; частотно-фазни схема телеуправлене диспетчерски пункта болх, кхы дуккха дараш а. Цул совгІа, Грозненски телеуправлене частотно-фазни малорелейни схемай практически занятеш е лерхІ.

ЧІоагІа лоархІам болаш да «Старогрознефта» электрикаша дІадоладаьр автоматикаи телемеханикаи конструкторски бюрон Грозненски филиалеи нефтяной института преподавателашеи хьаллоацаре.

Республике эггара хьалхарча технически прогресса школашкара ийцача кхетамо новкъостал дергда шоай телеуправлене автоматизацеи телемеханизацеи программаш сихагІа кхоачашъяра.

Сона хетачох старопромысловцаша дІадоладаьр са новкъост Мирзоев СаИид балха волча «Горскнефте» а, хІаьта вай республике массанахьа а хьаллоацаргда.

Къахьегамца коммунистически уйла хиларо коммунизмага вай дІахо хьош бола никъ сийрдаболаккх. ХІара къахьегамхо деша гІертар — из да уж котбаргхилар.

В. ЛАВРИНЕНКО.

Кердача методагара пайда баьлар

Ер шоллагІа шу да Гудермесски локомотивни депо цехерча коллективо тепловозашта ремонт яра сменни бригада вІашагІъелла. Из керда метод юкъейоалайича денз боккха пайда беннаб цо.

Дукха ха йоацца паччахьалкхен комиссе председатель волча нов. Гаран еча отчетага ладувгІа вІашагІкхийтар цеха машинисташи ремонтникаши. Тепловозашта ремонт миштаяьй хьежаяр комисси. Комиссена гучадаьлар тепловозаш дика тоадаь, хІаьта царех диъларІа дакъа тІехдика а тоадаь хилар.

Ремонтникашта юкъе дикагІа лоархІаш я мастер нов. К. Пилавов керте латташ йола коллектив. Цу коллективо тепловозий технически а, мел эша а гІулакх дика леладу. Бетта-бетта тІехкхоачашъю технически скорость, юкъера лаьрхІача денненбийсанней тепловозаша беш бола никъ совбаьннаб.

Семилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра тІаийца социалистически декхараш толамца кхоачашде гІерташ шоайла чІоагІа къовсам лоаттабу машинисташа. Планал совгІа дуккха миллионаш халкъа боахама мухь дІа-юха кхухь деш машинисташа.

Цига хьалха латташ я машинист -инструктор н. Лютов керте латташ йола колонна. Духхьала цхьан сентябрь бетта 200 состава нормал совгІа 73 эзар тоннал дукхагІа паччахьалкхен мухь дІа-юха бихьаб, 24 эзар килограмм доагам кхо а даьд.

Дика лоархІаш я нов. Е. Заболотный керте латташ йола колонна а.

Цехерча локомотивни бригадаша шоайла чІоагІа къовсам лоаттабу коммунистически къахьегама бригада яха цІи тиллийта гІерташ. Из цІи еннай машиниста Н. Шурупова кулгалдеш йолча бригада. Ше тІаийца социалистически декхараш сийленца кхоачашдаьд цу бригадо. Беза мухь кхухьаьа 9 составаца нормал совгІа 25 эзар тонн мухь дІа-юха бихьаб, 2200 килограмм доагам кхо а даьд. Дика болх барал совгІа, дІакаккха ди юкъе а ца дуташ машинистий занятешка деша а ух уж. Иштта, дика болх барах коммунистически къахьегама ударник яха цІи еннай машинисташта М. Шатовна Ф. Донсковна, цар помощникашта А. Грабовенко, И. Мирошниченко, иштта кхыбараштата.

Иштта котдаьннад, керда, прогресивни гІулакх.

Н. ЗАЗДРАВНЫЙ.

Сийлен цІи яькхай

Грознерча химически заводе чІоагІа цІи хеза, дикача балхаца белгалъяьнна я № 7 йолча цеха компрессорни отделене болх беш йола слесарий бригада. Бригада доал деш ва дикагІа вола производственник нов. Ракитский. Бригадо дика болх бар бахьан долаш дикка йІаьхъеннай компрессораша ремонт е езача ханашта юкъера юкъ, хІаьта цу гІулакхо производственни план 108—110 процент кхоачашъе торо а хилийтай.

Новкъост Ракитский заводе вовзаш ва дикагІа вола рационализатор хиларца а. Цун счете я укх тайпара пайданера предложени: сальникашта когаметта прокладкаш оттаяр 15 эзар сом экономически пайда а болаш, иштта кхыяраш а.

Коммунистически бригада яха сийлен цІи яккхар духьа еррига бригада толаме къахьегаш я. Укх шера бригадерча болхлоша 14 рационализаторски предложени еннай, хІаьта царех 11 балха юкъе а йихьай. Балха юкъе йихьача предложенех 300 эзар сом пайда хиннаб. ДикагІа бола рационализаторашца ба Ракитскийн Серазидинови.

Заводской комитето соцам баьб нов. Ракитске доал деча слесарий бригада коммунистически къахьегама коллектив яха сийлен цІи яла.

Дика балха толамаш даьхад ремонтно-механически цехерча, нов. Короткова доал деча слесарий бригадо а.

Нов. Короткова бригада укх шера вспомогательни бригадаштеи цехаштеи юкъе лаьцача социалистически яхье 4-зза кот а яьннай, хІаьта шоза хьалхара моттиг а яькхай.

Шеко йоацаш да цу бригадо хІара бетта производственни план 110—115 процент кхоачаш а еш ше хьабеш бола болх цІенеи дикеи а беш, коммунистически къахьегама бригада яха сийлен цІи йоаккхарг хилар.

Г. ЗАСОРИН.

Нов. М. П. Дроздовна. совгІата Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота ялара хьакъехьара

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Нохч-ГІалгІай АССР чурча гІулакхий Министр нов. **М. П. Дроздов** вьа 50 шу дизарца дувзаденна а чурча гІулакхий Министерстве дуккхача шерашка цо дика болх баь хилари, хІаьта иштта общественнии политически вахара юкъе чІоагІа дакъа лаьца хилари белгалдоаккхаш а Михаил Прохорович Дроздовна совгІата Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота луйла.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. КОМАРОВ.

Г. Грозный,
1959 шера, 3 ноябре.

Сурта тІа, МОСКВА. Сийлахь-боккхача Октябра 42 шу дузаш ЦІеча майдане хинна къахьегамхой демонстраци. **В. Кошевой сурт. ТАССфотохроника.**

Партийни организацешка

Iан хана болх бе предприяти кийчъярах

Дукха ха йоаццаш крекинг-завода партийни комитето ладийгIар завода директора заместителя нов. Кравцова Iан хьалах болх бе завод кийчъеш беча балхах лаьца яьча докладага.

Парткомо белгалдир Iай болх бергболаш цехаш кийчъеш цхьайола материалаш, масала кизгаш, цемент, хьу, басараш, ферташ, иштта кхыяраш а Iалашъяь хилар. №№ 3, 6, 10 йолча цехашка цу хьакъехьа де мел дезар хIанзехьа а кхоачашдаьд. Цхьабакъда, йоаггIача тайпара цу лоархIамерча гIулакха йоакхо ца еш хIанз а Iан хана болх бе цехаш кийч ца еш я №№ 2, 2а, 5 йола цехаш. Бе лаьрхIа болх 20—30 процент мара кхоачашбаьбац. Наькъаши тротуараши, хIаьта иштта производственнии нах чубахеи цIенош тоаде хIанз а болабеннабац.

Завода директора заместителя нов. Кравцова йоаггIача тайпара йоакхо яьц предприяти Iан хана болх бергболаш кийчъяра.

Партийни комитето декхарийла бир завода кулгалхой а цехий начальникаш а йиллача хана еррига завод Iан хана болх бе йиш хургйолаш кийчъяь яккха. ХIаьта иштта партбюроси цехий парторганизацей секретарашеи цу балха йоаггIача тайпара контроль лелае езаш хилар а белгалдир партийни комитето.

Партийни контрола комиссеш болх беш я

ТIеххьарча хана дукхагIа хул ГАРО завода телаш дола заказаш. Заводо арахецаш йола 40-тонни прессаш дика ца хилар бахьан фуд хьажа тIадиллар партбюрос завода боахама гIулакхашта контроль лелае вIашагIъеллача партийни комиссена.

Комисс из гIулакх кIоаргга тахка а техка партбюро заседане дIадийцар. Комиссена гучадаьлар технически контрола отдело арахецача продукцега хьажара болх мела лелабеш хилар. Заводо арахеца продукци дIайераш чIоагIа леткъаш хул, уж во хилар бахьан долаш.

Механическии, литейнии, заготовительнии участкаша кийчъю деталаш дика хилац, брак йолаш а нийслу царца. Конструкторско-технически бюрос арахецаш йола продукци дикагIа хилийтара тIехьа беш бола болх мела лелабу, хIаьта технически снабжене отдело эшаш йолча материалашца цехаш Iалашъелга ледара леладу.

Партбюрос завода директори, мастераши, сборщикий бригадираши декхарийла баьб уж кхоачамбоацараш сихагIа дIадаха.

Производства механизации автоматизации ярах

«Октябрьнефта» НПУ № 2 йолча промысла партийни бюро дукха ха йоаццаш дийцар промысле производственни процессашта механизации автоматизации яра дош. Бюрос белгалдир цу даькъе кхоачашъе лаьрхIача 17 мероприятех 10 кхоачашъяь хилар.

Бакъда цхьайола мероприятеш кхоачашъяра гIулакх чIоагIа ледара лел. Керда техника балха юкъе йоалаяра контроль лелае вIашагIъеллача партийни комиссе а йоаггIача тайпара терко яц цу лоархIамерча гIулакха.

Партбюрос декхарийла бир промысла кулгалхойи партийни контрола комиссе членаши дукхагIа механизацеи автоматизацеи терко а еш, керда техникеи рационализаторски предложенеши балха юкъе яхьарга хьажа.

И. МАЙОРОВ.

Бахархой хьашташ Iалашду Советаша

ДукхагIа эшаш а сихагIа кхоачашдича шоашта бакъахьа хеташ а дола гIулакхаш дар Ножай-Юрта районерча харжархоша шоай депутаташта тIадехкараш. Цар дехар депутаташкара дукхагIа уж шоай харжархошца вIашагIбеттабалар, района хьалхашка латта декхараш кхоачашдеча хьинаре дакъа лоацаш уж хилар, хIаьта бахача наьха хьашташ кхоачашдара — юрташка хий дуллига, электрификации, радиофикации елга, школаш, детяслеш, клубаш хьаелга, наькъаш, тIаьш тоаделга сихде а дика чакхдакхха а цар новкъостал дар, иштта кхыдараш а.

Белгалде дезаш да депутаташа цу гIулакхашта шоаш бехктохкаме а лоархIаш чIоагIа къахьийга хилар. ДукхагIа дола харжархой наказаш кхоачашдаь даьннад хIанзехьа а, хIаьта юхедисарех цхьадараш кхоачашдеш а латт. Дика тоабаьб Ножай-Юртара Байти-мохк яхача юрта кхаччалца бода никъ, хьалдаьд бытовой гIулакх деча комбината лаьрхIа цIеношн. Электрификации радиофикации еш латт Орджоникидзе цIерачча колхозе, хьалъе йолаяьй Ножай-Юрта 280 моттиг йола школа.

* * *

Хьалхашка латта боахамеи политическии декхараш кхоачашдара бола депутатий лоархIам дика лакхбаьб Веденски райсовета исполкомо.

Дика кхоачашдаьд районо паччахьалкхенга хьайбай продукташ йохкара социалистически декхараш. Шура йохкара шера йола план 20-ча октябре 138 процент районерча колхозашеи, 230 процент индивидуальни секторои кхоачашъяьй.

ЧIоагIа терко тIайохийт райсовета исполкомо района хьалхашка латта боахама декхараш кхоачашдара беррига депутаташ а юрташкара активисташ а оарцагIа боахаш, хIаьта каста-каста райсовета сессешка дувца боахама дешаш а увтта ду. Каста-каста депутат харжархошца вIашагIбеттабалар вIаштIехьа доах. Шеко яц Веденски райсовета исполкомо а берригача депутаташа а шоай декхар кхоачашдергхиларах.

И. ИСАЕВ.

Машареи доттагIлени сийлахь-доккха гIулакх

Iалаьмате доккха гIулакх да Никита Сергеевич Хрущев США вахар. «ЧIоагIа дог гIоздаькхха да тхо, студенташ, вай мехкара вахар мадарра американски наха дIа а довзийташ Никита Сергеевича машари доттагIали чIоагIдара тIехьа США волча хана даьча къамаьлаша»—йоах, Н. С. Хрущев США вахара хетаяь яьча собране къамаьл даьча Нохч-ГIалгIай педучилища студента Джамалханова.

Б. АХМАДОВ.

* * *

Дукха нах гулбелар Гудермеса локомотивни депо укх деношка. Депо болхлойи инженерно - технически болхлойи гулбеннабар Н. С. Хрущева США бихьача наькъа итогаш ювца. ЧIоагIа теркам тIабахийта ладийгIар цар цу деша хетаяь партерайкома секретара нов. Калагова яьча докладага.

Къамаьлаш даьча депо болхлоша массане а дег тIара могаду нов. Хрущев США вахар а, машареи доттагIалени мисси дикача толамашца чакхъяькхха цIавар а.

Н. ЗАЗДРАВНЫЙ.

* * *

— Машари доттагIали чIоагIдар—из дар советски паччахьалкхенна керте латтача Н. С. Хрущева Америка вIашагIкхийттача Штаташка дихьа гIулакх, хIаьта цу даькъе боккха хьокхам болаш болх а баьб цо, — яхаш дувцар цу деша хетаяь яьча собране Нохч-ГIалгIай Паччахьалкхен пединститута студенташа М. Кодзоева, А. Мальсагова, Чажуркаева иштта кхыбараша а.

И. ХАМХОЕВ.

* * *

— Со ираз долаш а доккхал дойиш йолаш а ва, вай халкъ, сий долг Коммунистически парти, хьамсара правительство машар чIоагIбара тIехьа лоаттабеча кховсаме хьалх. латташ хиларах, — йоахар Н. С. Хрущева США бихьача наькъах дувцача хана Грозненски локомотивна депо машиниста В. Сальне.

Г. АНОХОВ.

* * *

Н С. Хрущева США бихьа никъ мога беш ше къамаьл деш Грозненски пропарочни станце промывальщик волча нов. А. Байбекова йоах:

— Со дог тийша ва хьалха хиннача тIема холонаш кхы хург ца хиларах. Керда тIом хьоабе гIертараша духьал кховсам лоаттабеш чIоагIа къахьег Н. С. Хрущева. Доккха баркал хилда цунна!

С. КЕРИМОВ.

* * *

— ЦIенача дег тIара къоабал бу оаха дунен халкъаша юкъера гIулаккхаш чIоагIдара тIехьа, дерригача дунен тIа машар оттабара тIехьа, мехкашта юкъера доттагIал чIоагIдара тIехьа Никита Сергеевича Хрущева США бихьа никъ, — йоах Шалински районерча «Джалка» яхача совхоза 6-ча отделенерча болхлочо Садыков Насыр-Солта.

Б. ЗАНГАЕВ.

Йоаггlача тайпара йир критика

Хьалха дIадахача шерашкарчул дикагIа вIашагIбелла дIахьу профсоюзни организацешка отчеташи хоржамаши дара болх вай республике. Собранешка беррига членаш дика вIашагIкхет, хIаьта шоаш деча къамаьлашца дуккха кхоачамбоацараш гуча а доахаш дIахо профсоюза болх тоабара наькъаш белгалду. Балха юкъерча кхоачамбоацарашта йоаггIача тайпара критика ю. Къаьстта дика вIашагIделла дIахьу отчетачи хоржамаши дара гIулакх мехкдаьттаи химически промышленноста предприятей профсоюзни организацешка, просвещенеи, лакхерча школлайи, Iилма учрежденейи болхлой а медицински болхлой а профсоюзни организацешка, иштта кхыйолча организацешка а.

Собранешкеи конференцешкеи профсоюза членаша йоаггIача тайпара критика ю профсоюзни комитетий отчеташта а, хIаьта иштта профсоюзни болх тоабара мадарра новкъостал деш боацача предприятей кулгалхошта а.

Иштта Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода № 6 йолча цеха собране ше къамаьл деш холодильни установка машиниста помощника нов. Зеленске критика йир цеховой комитетаи цеха администрацеиеи вIаши яхь лелаеш йолча коллективашка дикагIа болх байтара цар кIезига йоахо яр бахьан долаш, болхлошта эшачун йоахо еш уж ца хилар а, хIаьта иштта цеха болхлошта юкъе политико-массови болх мела лелабар а, цхьаболча болхлоша къахьегама дисциплина телхаяр а бахьан долаш.

ЧIоагIа критика а еш дийцар «Красный молот» яхача завода профсоюзни конференце делегаташа нн. Стороженко, Подлуцкий, Макалина, Грищенко, иштта кхыбараша. Коммунистически къахьегама бригадаши ударникийи социалистически яхьа маярга хьалхле лелаеш завкоми цехий комитеташи ца хиларах, хIаьта из яхь лелаеш 18 коллектив мара ца хиларах. Цхьаккха а хоадам болаш дIама даьдац заводе Гаганова Валентинай болам хьаллацара. ЧIоагIа мела лел заводе производственни процессашта механизации автоматизации яра организационно-технически мероприятей план кхоачашъяра гIулакх а.

Уж деррига кхоачамбоацараш профсоюзни балха юкъе хилар бахьан долаш хьалхагIа хинна завкома председатель нов. Бабушкин юха ца хоржаш витар.

Дукха ха йоаццаш Грозненски районерча шурий совхозе хиннача профсоюза конференце совхоза болхлошанн. Титаренко, Арешкина, Сердикова, иштта кхыбараша совхоза администраценеи болхлой комитетаи чIоагIа критика йир, совхоза болхлой йоакхо во яр а отделенешка бьица даараш дохкара гIулакх во вIашагIделла хилар а бахьан долаш.

Ледара лел совхозе коммунистически къахьегама коллективи ударнически яха цIи яккхара тIехьа яхь йоаржаяра гIулакх, Къамаьлаш даьраша иштта белгалдир паччахьалкхенна юрта боахама продукташ дIаялара план дуккха дикагIа а хьалхагIа а кхоачашъе торонаш йолаш совхоза коллектив хинна хилар, нагахьа санна йоаггIача тайпара цу балха терко яь яларе.

Цхьайолча профсоюзни организацешка профсоюза членаш кIезига болаш, хIаьта иштта къамаьлаш дераш а кIезига болаш чакхъюьл конференцеши собранеши. Ахаш мара профсоюза членаш боацаш собранеш еш а моттиташ нийслу. Къаьстта во кийчо йолаш чакхъяьннай Нохч-ГIалгIай автотреста № 2 йолча АТК, Веденски района бувзама контора, иштта кхыйолча а профсоюзни организацешка собранеши конференцеши. Цу тайпара кхоачамбоацараш отчеташи хоржамаши дара балха юкъе хилар бахьан да цу организацей профсоюза обкомаша йоаггIача тайпара профсоюзни болх тоабара йоакхо еш ца хилар.

Нохч-ГIалгIай Облсовпрофа Президиумо декхарийла яьй профсоюзий еррига Обкомаш отчеташи хоржамаши дара балхага дика хьажа а хьожаш инструкце яххача тайпара из чIоагIа лоархIам бола гIулакх чакхдаккха.

С. ЧУХАРЕНКО.

БАРКАЛ ХИЛДА ПАРТЕНА

Советски Iаьдал далалехьа ший лоламе хилар, дешар фуд ца ховш хиннай лоаман кхалсаг. Хьалха тхоай ноаноштеи боккхагIа болча йижарштеи гIанахь а бIарга ца дайнар хIанз тхога сомагI кхаьчад.

Укх шера Грозне хьайийлай къаьстта нохч-тIалгIай йиIигашта интернат. Тхона цига дешар Iомаду, хьаькъал лу, дуней Iилмеи довзийт. Цул совгIа тхона интернате балха говзалаш а Iомаю.

Иштта тхоай йоаккхо яр бахьан долаш Коммунистически партена дег тIара баркал а ях оаха, интерната дешархоша, тхоай деррига хьаькъали хьинари тIа а дахийта деша а коммунизм хьалъеш вай халкъо лоаттабеча кховсаме хьинаре дакъа лаца а дош лу.

С. АБАДИЕВА,
Грознерча № 15 йолча школа-интерната 8-ча классера дешархо.

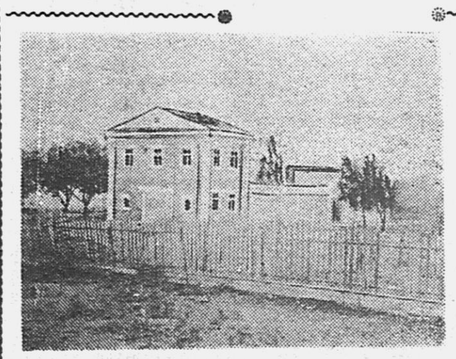

Сийлахь-боккхача Октября 42 шу дузаш керда ахканара кинотеатр хьалдаь даьлар Шалински районерча «Колхозное» яхача юрта. Из да, цу юртарча бахархошта дола Октябрьски совгIат.

Сурта тIа: «Колхозное» яхача юрта керда хьалдаь ахканара кинотеатр.

Х. Мукаева сурт.

ИВАНИ САЛМАНИ

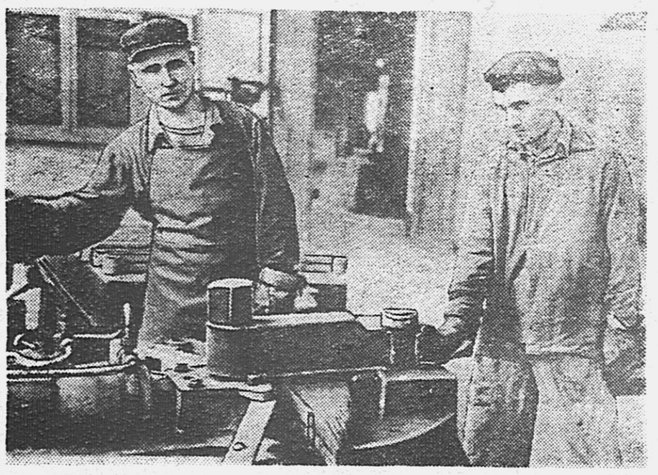

Цехе дIачуваьлча эгара хьалха бIарг кхет вIаши уллув болх беш воаллача даьтташа диза барзкъаш дувхача шин зIамигача сагах. Царех цхьанне лаьрххIа цу балха яьча станока рессорий пачка дIаюкъе а елле юхье ши урс доаллача гIоараца тетте рессора ши лист хьакъоастаю, тIаккха кхы а ши лист. Иштта вIашагIйоакхх цаI, шиъ, кхоъ пачка. ХIаьта воккхо доккхача аьшка истола тIа уллача рессорий пачка тIа оста а дегIа гон етт. Цо гон массаза тох цхьацца лист хьакъаст рессора пачках.

ДIабIарахьежача чIоагIа атта хет цар болх, башха чоалхане а бац из. ХIаьта а моллагIа бале а говзал эш балха. Цу балхага баьннача цар эшачул совгIа маьже ца хьоаеш, тохаш йола гон нийса тохаш, кхыметтел цхьа секунд а йоагIачул совгIа ха ца йоаеш ду шоаш дер. Цудухьа безаме хет цар балха бIарахьежаш. Дукха юкъ ялалехьа вIашагIъяьханийсъяь Iоехка листаш Iов истола тIа. Уж я вагоний телхача рессорий листаш.

Грознерча, Гудермесерча иштта кхыча станцешкарча вагоний рессораш телхача укхаза, вагонни депо кузнечнорессорни цехе, дахь. Эггара хьалха цу шин болхлочунга кхоач уж. Цар вIашагI а даьхе кагьенна листаш дIахо сварочни цехе йолх. Цигга вIашагI а хетте царга юхакхоач уж.

— Салман, хьаараяха ха тIакхаьчай, — йоах Ивана, сахьата тIа а хьежа.

Салман боккха аьшка моарзагIа хьа а ийца йоккхача пишка тIавода, Иван гон бе а елла пишка гаьна доаццаш латтача лохача аьшка истола улув дIаотт. Пишка еррига че а цу чу яда рессорий листаш а цIастал цIегIа я. Салмана моарзагIаца хьаара токхаю царех цаI, лист йоддашехь истола тIа юж. ТIаккха Ивана моарзагIаца кхыча листа дIатIа а тоIайийя, гон техе нийс а йийя хий чудолча аьшка ний чу Iетте шел а йийя Iоюлл. Лист болата йийрзай. Кастта йоассалу пишк.

Цхьа ха яьннача гIолла Иванеи Салманеи нийсъяь листаш вIаштIа а ехка пачкаш ю. ТIаккха прессо тоIаю уж. Рессораш вагонашта дIаоттаде кийча да.

Иштта денна цу шин зIамигача саго кийчъеш цехера дIаарадувл вагоний рессораш. Мел хургда уж цар кулгех чакхдаьнна вай мехка машиннаькъаш тIа лелача вагонашта латташ! Иштта уйла керта чу йосс цар беча балха бIарахьежаш хилча, цул совгIа цу хана хеталу: мичара, мишта вIашагIкхийттав-хьоГ уж барт тайна цхьа дог-уйла дола ши зIамига саг?

Пхи шу хьалха советски арме ше гIулакх дьа ваьча Грозне Iийра Богун Иван. Вагонни депо кузнечнорессорни цехе дIаболабир цо ший болх. Кастта дика кузнец-рессорщик хилар Иванах.

Цу хана Кзыл-Ордерча вагонни депо цIи хеза молотобоец вар шера белажаш йола лохача дегIара зIамига саг Мовлаев Салман. Ивана из вий ца ховш санна Салмана а хацар Иван вий, царна хацар цхьан хана шоаш вIаши улув болх бергбий. Цхьабакъда, из нийседеларг.

Нохч-ГIалгIай лаьтта ше кхаьчача воддашехь Грозненски вагонни депо балха вахар Салман. Юха а бе ера йоккха водж. Из дар укх шера январь бетта.

Цхьабакъда, дукха ха ялалехьа кузнец - рессорщик вир Салманах. ЧIоагIа новкъостал дир цунна Ивана керда говзал караерзаеш.

— Пхе шера дукха хиннаб соца болх беш новкъостий, — йоах Ивана.

— Цхьабакъда, Салман миссел везаенна цхьаккха а тIаийцавац аз. Цего аьлар сога цох бокъонца вола болхло а новкъост а хургва, аьнна.

Бакъ а хиннадар Ивана дего аьнар. Из Салманаца цхьан болх бе волавелча денз массанена а бIарга а гуш тоабелар цеха болх. Денна 150—170 процент нормаш кхоачашъелга Иваней Салманеи закон да.

Цул совгIа цар уйла ю болх аттача баккхара де дезача гIулакхий а. Масала, рессораш вIашагIдоахаш йолча станока хьалха цхьа урс мара дацар. Бакъда, Ивана предложенех цхьаьхха а урс деллар станока. Хланз цар уйла ю кхы а овсарегIа болх бергболаш станок эргаяккхара а, иштта хIанз шоаш кулгашца хьалъийеш йола 70 килограмм дозал долла рессорий пачкаш хьалъийе механизированни приспособлени яра а. Дог теш царна из карагIдаргхиларах а цу хьакъехьара рационализаторски предложенеш Ивана е Салмана а йоацаш цу шинне а хургхиларах а.

Иштта цхьа дог-уйла а долаш шоай низ, хьинар сийдача коммунизма кхоане гаргайоалаяра дIалуш хьавоагIа ши доттагIа: эрсе Богун Ивани нохчо Мовлаев Салмани.

А. БОКОВ.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) Богун Ивани Мовлаев Салмани.
Ю. Плиева сурт.

Сага сий лакхду гIулакхаш

Новкъост Николай Васильевич!

Нийса да Iа аьннар, лоадам боаца хIама да аьнна хетача цу гIулакха тIехваьнна дIавахавац хьо.

ДукхагIа долча даькъе зIамигача, денна хIана дац аьнна хулача хIамаша кIоаргга уйла яйт, вахар дикагIа довзара новкъостал ду. Цар дика кхетадайт вахар чу хула хувцамаш. ДIа уйла елахь Революци хилалехьа Iа дувцача гIулакха болхлоша иштта уйла тIайохийтаргьярий? Бондаренко гIожа а алхха ший уйла мара йоацаш а хилар болхлоша ца ларо хьахойт наьха кхетам чуи дегашкен хинна хувцамаш.

Советски Iаьдал эттача шерашка мехка вахара хьалаш хувцаденна ца Iеш, керда городаш, фордаш, каналзш, наькъаш дохкаш, мехка карта хувцаденна ца Iеш, саг ше а хувцаваннав.

Географеи боахамеи чухь хинна хувцамаш бIаргалов атта да, хIаьта саг хувцавалар атта гуш дац. Ший бер миштта дегIадоагIа, хувцалу, цун кхетам миштта кхач, цун оамал хьа мишта хул белгалдулац нанна. Кхыча наха зелу из. Иштта хьожаргда вай а улувра воашка, денна вай социалистически вахар чухь хула хIамаш кIоаргга кхетаде.

Адамий кхетам тоабеш эргабаккха «къаьстта йола пятилетка» оттае аьнна хьехам беннабар вайна английски писателя Герберт Уэллса. Цунна кхетаде хала дар советски саг кердача кхетамга водилга. Цунна хацэр, «къаьстта йолча пятилеткашка» а боацаш, общества материальни вахар эргадоалаш советски сага кхетам а эргабувлилга. Советски саг дунен тIа керда саг ва, керда идеологи, керда мораль, къахьегамцен, дезалцен, обществацен керда гIулакхаш а долаш.

Вай халкъо дIадаьккхад низ барашеи хIилла ярашеи низ боацараш а кIаьда дог дараш а эшабеш хинна, доттагIалари вIаши новкъостали доацаш хинна къаьна вахар. Вайна езаш бIаьхийча наьха оамалаш хIама якхкара инициатива моллагIча наькъаца яькха а шоашта хIама хилча башха доаца цар гIулакхаш. Из гIаьрхой закон да. Цу законо саг а общество а телхаю. Дукхха нах тоIабарца лакхлу цу законах саг; кIезига бараш бIаьхий хул дуккха нах дукъа кIал оттабарца, уж Iехабарца.

Халкъан общественеи пайдане дола цхьан саго е дуккхача наха доладаь гIулакх хьал а лоац, вай дегIа а дозладу. Сага сий лакхду цо. Вайцига керттера дар да — кортамукъа шийна болх беш, ший нахан общественеи болх беш хилар саго кхетаделга.

Вай коммунизм еш доахк. Вай дика кхетаду из даькъала гIулакх. Из гIулакх чакхдоаккхача саго хьега къа доккха беркат доалаш да, цун ший лолам а ираз а цох доал.

Сего алхха шийх ю уйла—буржуазни уйла харцахьа лерхI вай, дуккхача наьха уйла нийса лерхI. Вайна хийра йолча уйлан моллагIча а гIулакхаца къовсам лоаттабу советски наха. Грузчика Бондаренко дьча гIулакхо болхлой эгIаз хIана бигар дика кхетаду вай. Ший огородера ши хьажкIа яькхача кIаьнка етта веннавар из. КIаьнка даьшка, из деша ваГIача школе дIаала дезар цо кIаьнка даьр, кIаьнка цунах тIехьагIа боккха кхетам хургбар. Бондаренкоца балха болча новкъосташа кхетадир хIама ложкъаяьча сага бехк бе из кийча хилар, хIаьта ше завода лаьтта а лаьцад, производтвера лежкъаеш хIамаш а кхухь. Нийса дий Iа леладер, аьнна хаьттар цар Бондаренкога. Ванне сагота а воацаш, цо аьлар: «Завода лаьттеи производтвера аз хьу хIамилги — из паччахьалкхен да, хIаьта хьажкIаш са я».

ХIаьта гучадаьлар наха алхха ший уйла мара йоацаш саг из хилар. ЧIоагIа новкъа хилар царна из. Ма лоаца уйла йолаш саг хиннав из! Ахка вахача а сага гIо дергдолаш вий-теш ер, йоахар цар дегаша.

Са безам ба Бондаренкона кхыбола нах бовзийта: даькъала, къонахчал дола, денал дола нах бовзийта. Ма дукха ба вайцига уж! Эггара хьалха сайна дагадехар дувцаргда аз. Владимирски областе Веске яхача юрта гIув тоаеш воаллар зIамига ши саг. ГIувна чура хий насосаца хьатIадаккха бензинаца болх бу движок оттайир цар. Движок болх бе а йолаялийта, шоаш гIувна чу баьлар уж. Движоко гIувна чу йиттача газо са дикъар цар. Уж хьалбаха гIийртар новкъостий. Цхьаккха дича а царна хьалбоахабаланзар уж. ГIув 12 метр кIоарга яр. Виъ саг хилар гIувна чу ваха, цхьабакъда ахананахьа кхаччалца IочувахийтачА, кхы кIоаргагIа ваха низ а боацаш вусар хIаравар.

Фу дергдола теш? Бойтаргба уж?

— Iочувахийта со! — аьлар зIамигача саго Валентин Левушкина.

Из гIувна чу ваха воаллаш нана тIакхаьчар цунна. Берригa бос дIабахабар наьна.

— Ма гIолахь! Хозий хьона? Ма гIолахь! Са а дикъа лергва хьо! — йоахар нанас.

Халла юхаяькхкхар Валентина нана.

— Айя нах ма бий цу чу бовш латтараш, мама! — аьлар цо.

ГIувна чура нах хьалбаьхар зIамигача саго. Царех цаI дийна яр. Мел чIоагIа гIадваха хургва Валентин Левушкин, ше лечара кIалхараваькхха цхьа саг дунен тIа ваханш хиларах.

Дуккха дукхагIа болча советски гражданаша шоайчарел тIех лерхI паччахьалкхен хьашташ, коллектива хьашташ. Бондаренко санна бола нах кIезига бале а болаш ба. Юкъ-юкъе шоаш болга а хойташ. Вай обществе гоама ба паччахьалкхенгара махулла дукхагIа хIама якхха гIерта, шоашта хIама хилча, цхьаккха хIаман кхы бала боаца нах. Къа ца хьегаш бахача наха моттиг яц вайна юкъе. Коммунизма хийра йола Iовдала оамалаш — гIожа хилар, кIезгал, алхха ший мара уйла ца хилар, шийна хIама якхха гIерташ хилар, базар яр чIоагIа сий доацаш а во а да вайцига.

ЦIенча цIока тIа доала кIомарг санна цкъаза гуча хIана дувл теш уж гIулакхаш? Хала дац цар бахьанаш лаха. Адамий деррига истори шоаш буача бIаьхийча наха духьал къахьегамхоша чIоагIа лоаттабаьча кховсама истори да. Наьха хьакъ дара формаш, наха низ-Iоткъам бара формаш хувца а луш, цаIаш кхычар рузкъах бахилга наха юкъе дола дукха ха я. Цу гIулакхо алхха шоашта бола пайда лахара, хIара саго ший къаьстта долча вахара уйла яра оамал Iомаяьй наха. Цхьабакъда общества дикагIа болча викалаша яьхад дуккхача наьха рузкъах цхьа саг дика вахаш хилара, нах ца лархIара духьал кховсам лоаттабе беза, дерригача адамашта долча юкъарча ираза уйлаш яьй цар.

Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци хилалехьа кхаьхьегамхочо эггара хьалха уйла еш хиннар дар ше миштта вахаргва, шийна даа а дувха а Iалаш миштта дергда. Цхьабакъда, 1917 шера октябрь бетта цхьан дийнахьа хувцаделлар дуккханеша хувцалургдац яьхар. Коммунистически парте хьалхленца пролетариато дIахьекхар кхыча тайпара къахьега йиш хилар а кхаьхьега дезилга а, вешта аьлча коллективан общественаи хьаштий хьакъехьа болх бе безилга.

«Болхлошеи ахархошеи вай воай низаца духьалъотта а керда общество хьае а ховш хилар дIахьекхачул гIехьагIа дIаболабелар керда коммунистически кхетам, эксплуататораша духьал латтача къовсамера кхетам, эгоисташтеи кагийча собственникаштеи духьалара, со сайна пайда боаккхаш воал, хIаьта са кхычун гунахьа а дац яхача психологенеи оамалаштеи духьалларча пролетариатаца болча бувзамера кхетам». (Ленин т, 31, 269 оагIув).

Советски сага вахар халонаш эшаеш вIаштIехьадьнна да. Цои мехкои бьь никъ хала а чоалхане а ба. ТIаГIертта кхаьхьегаш хиларца, шоай турпалерча гIулакхашца вай наха дIадаьккхар паччахьа Росси тIехьайса хилар, къе хинна моха бIаьхий а бьь дIаоттабир, коммунистически новкъа дегIаба болабалийтар. Дийша бола болхлой, ахархой, инженераш, Iилмахой, искусства а литература а болхлой хьалкхебаьб вай. Цхьабакъда, капитализмах юхедиса во мел дари новкъа дари дIадаккха иштта атта дац. ХIанз бIубенна коммунизмага вай долхача хана, коллективизма, вIаши новкъостал дара, общества хьалхашкара ший дехкар дика кхетадара уйланца саг кхевелга керттерчарех цхьа дехкар да.

Вай парте XXI-ча съездо белгалдаьккхар коммунизмага кхача хIанзехьа а хургйолча общества саг кхетаве везилга. «Iовешше а коммунистически кхетам а болаш мича ву саг. Дагалаьца хьаве а йиш яц из — из хьахургва коммунистически общество хьалъешшехьа а социализмагара коммунизмага вай долхашшехьа а»,— йоахар Никита Сергеевич Хрущева писателий III-ча съезде.

«Лаьтта» яхача ший книжка тIа Ольга Кобылянскаяс яздаьр дагадох сона. Къонача ахархочо Саввас ший воккхагIа вола воша вув—дьа дакъа шийга кхоачаргдолаш. 40 шу хьалхагIа хиннад из, вахаро дIахо яздир из книжка, дика йисте а доаккхаш. Фашистски захватчикех Малхбузера Украина мукъаяькккхачул тIехьагIа иштта вошас воша вийнача цу юрта колхоз йиллар. Колхоза лаьттан акт хьалуш Саввай воIа Иван Жижияна аьлар: «Яр да из ше бахьан лоалахо лоалахочоа борз санна бIарахьежийта, воша вешех летийта лаьтта. Ахархочоа лаьтта дьа сесаг хинна къиза ха дIаяьннай. ХIанз лаьтта массанена а ший нана а хинна дIаэттад».

Хьалха къувсаш хинна лаьтта дьакъала а хинна дIаэттад советски сага. Колхозникий юкъарча боахама дог да из хIанз.

Лаьтта, лаьттагIара доаккха рузкъа, фабрикаш, заводаш, театраш, стадионаш, школаш, больницеш, машиннаькъаш, электростанцеш — деррига а вай юкъара рузкъа да. Вайцига социалистически доалахье шин формах латт. Кооперативни доалахье а социалистически я. Саго сага хьакъ дуплга магийтац цо. «Са» яхилга фуд? Мишта кхетаду вай из? Са я ала йоагIа хIара денна сага эша продукташ, предметаш. Iайха бьча балхага хьежжа алапи эцаргда Iа. Цунах хьайна деззар эца. Хьа рузкъан керттера хьаст — Iа хьега къа да. 27 сентябре американски телевидене гIолла къамаьл деш Никита Сергеевич Хрущева аьлар: «Революци хилалехьа рузкъа дар хьакъал долаш вар тханцига. Дунен тIа эгара хьалха историе чухь оаха оттайир бокъонца йола нийсхо — дика болх беш вар общество чухь вовзаш хилар».

Голлевуде Iуйрийна хIама дуача Н. С. Хрущева цига гулбеннача наха вовзийтар нов. Тихонов.—Укх сагал вIаьхегIа мала ва шунцига, Америке — аьлар Никита Сергеевича.— Малав яр? Хьалха болхло хиннав, инженер-металлург а хинна дIаэттав, хIанз Днепропетровски совнархоза председатель ва. Укхо кулгал деш Iалаьмате йоккхий металлургически заводаш я. Советски Союзе доакхача аьшка-рудах ах совгIа руда лу Днепропетровски совнархозо мехка. Ший доалахьара рузкъаш дац нов. Тихонова доал дераш. Цо доал деш мел дар халкъа юкъара рузкъа да».

Маьрша, доккхал ца дезаш, цхьабакъда, тоалуш, денал лакхлуш долча вахар чухь вах советски саг. Дерригача халкъа, берригача мехка кхаьхьегама доккхача вахара зIамига дакъилг да цхьан сага вахар. Вайх хIаранечун хьашташ чIоагIа кхотахлуш да ший завода, ший колхоза, ший бригада, ший Даьхен цо еча йоакхонца.

ХIанз а воашта эшараш дувцаш, кхоанарча ираза уйла еш, ваина эгара хьалха дага латтарашта кIор боаккхилга, болат лоаладар, ялат хьувкъийтар. Металли ялати, машинаши наха чубаха цIеноши дукхагIа хилча, паччахьалкхе йIаьхегIа хургья, тIаккха хIара дезал а бIаьхегIа бахарга. Цудухьа хIара керда домна, хIара керда электростанци воай хIара сага вахара-хьал тоадаларца дувз вай. Советски саго хIара денна ше бу болх зийхьа бовргбоацилга кхетаду. Аз хьийгача кьих хьахур массанена а эш, селхан ваьхачул тахан дикагIа ваха уйла я са, йоах цун дего.

«Саи» «вайи» яха дешаш къоастаде йиш йоацаш дувзаденна да вай. Шоаш кхетадечох а дега дезачох а дерригача халкъа юкъара дош—«вай» яхилга дукхагIа деза наха. Из бахьан долаш лораду цар паччахьалкхен рузкъа. ТIехьайиса бригада хьалха латтарашта тIехьакхее догуйла долаш хьалха латтача бригаде ра — шийна дукхагIа алапи доагIача моттигера тIехьайисача бригаде яхар Валентина Гаганова. Цу болхлочо доладаь гIулакх берригача мехко хьаллальцад. Цу гIулакха тIехьабаьнна нах бувц вайна газеташа хIара денна. Къахьегамцен общественаи наьха керда гIулакхаш хила дезарах дола хIара денна хула хоамаш деций уж?

Коллективаннеи общественаи болча пайдана дукхагIа къа мел хьег шоаш ираз долашагIа хет вай наха. Иштта къахьегаш хиларах социалистически обществас, йоакхо а еш, лоархIа а лоархI, беза а беза уж.

Н. КОНДАКОВА.

(1959 шу, октябрь, № 20 йолча «Агитатор» яхача журнала тIара).

Еза редакци!

Духха ха йоаццаш цхьа къовсам баьннача хилар со. ГIулакх дар укх тайпара. Дийкахьа делкъа хана грузчика Бондаренко беша чу а ваьнна, ши хьажкIа яькхкхар 12 шу даьннача къьнка. Беша да хьа а лаьца, етта велар кIаьнка. Цу хана юххе гIолла тIехвоалача слесара Порохницке юкъе а ийккха, латийтанзар из кIаьнках.

Иштта гIулакх хиннилга дIахайра Бондаренкоца болх беча болхлошта. Делкъийга хIама дуача хана дувца доладир из гIулакх. Цхьабараша Бондаренко бакьвора, хIаьта дукхагIа бараша харцвора. Се агитатор хиларах тарра аз а дакъа лаьцар из гIулакх дувцача.

— Бокъо а йоацаш завода лаьтта огород яьй Iа, производствера хIамилгаш лежкъаю Iа. Дика дий из! — аьлар аз Бондаренкога. — Кхетам чу валанза волча кIаьнка етта веннавар хьо!

Бондаренко сога аьлар: «Лаьтта а производствера хIама а пачхьалкхен да, хIаьта хьажкIаш са я».

Цу дешаша цецдаьхар тхо. Аз аьлар новкъосташка Бондаренко хIанз а алхха ший хIама хиларах мара кхы уйлаш йоацаш ва. Цу къаьнарча уйлашца къовсам лоаттабе беза.

Нийса дий аз аькнар?

Н. КЕРЮЩЕНКОВ,
«Криворожстрой» треста «Водоканалстрой» СУ электромонтер.
г. Кривой Рог.

ССКП ЦК ПЛЕНУМА ТОЛАМАШЦА НАКЪА БОЛХАШ...

ХIара 100 жийна тIехьа 140 Iаьхар

Шу йисте даьннадеце а, гуш да дIадахача шерарчул дукхагIа Iоахарий вай республикерча чабанаша хьалкхедаьлга.

Дукха ба республике шоаш тIаийца социалистически декхараш кхоачашдаьраш. Царех цаI ва Надтеречни района «Гвардейски» совхозера къона чабан Киломатов Гелани.

КхоалагIа шу да Гелане цу совхозе болх бу. Цун бригадо Iунал деш берригаш а 606 жий ба. Кхыча жела дуккха халагIа леладе деза дахка жа. Из дика кхетадора Киломатова а цун бригадерча жа леладераша а.

ЧIоагIа терко тIайохийт чабана жа ханнахьеи бакъахьеи аьрхIе доаладара. Жа дебадараи цунга хьежжа царех дукхагIа продукци яккхараи из эггара керттерча гIулакхех цаI долга дика кхетаду чабана.

Жа аьрхIе доаладе ши бутт хьалха цу лоархIамерча гIулакха кийчо е йолаелар Киломатова бригада.

Дахкаргдоза жа сихагIа а дикагIа а тоалургдолаш дикагIча цонашка доажадора. Дийнахьа доажадаь ца Iеш, бийсанна а доажадора уж, 4—5 сахьата са а лоIийташ. Цул совгIа Iул сиха леларгдоацаш цунна хьалха а баьле, шерра дIа-юха доаржа а дийя доажадора уж чабанаша.

Боккхача лоархIамера гIулакх дар хан-ханнахьа жена дикагIа дола хий меладелга. Цу гIулакха, йоах Гелане, совхоза дирекцеи отделене ветеринарни фельдшера К. Хаматхановеи новкъостал а деш, хьасташкареи доагIайи хий Iовш бола Iам бир оаха.

ЧIоагIа терко ю говзача чабана жа аьрхIе доаладара кой кийчдеча хана а. Уж кийчду 1,5 бутт хьалха. Царна эшаш дола доакъар а декхаш дика кхоаб кой.

Гелане дика кхетаду, нагахьа санна жа говза а дика а кхоабе, уж сихагIа тоалургдолгеи цар Iодаь Iоахарий унахцIена хургдолгеи. Цул совгIа, сихагIа аьрхIе даьхка а дарга уж.

Иштта, нагахьа санна дахкаргдолча жанеи коштеи гIулакх дойя дика вIаштIехьдаргда жа даххилга. Уж дерригa гIулакхаш дика дир Киломатова бригадо.

Укхаза Iана дIоахал 110—130 ди да. Цу хана чIоагIа терко тIайохийт чабанаша дерригa жа ца довш хьалхкедараи уж ост ца дувлийтараи. Дика гIулакх ду жа леладераша уж даххале хьалхагIа. ГIийлача, эсалча жева Iоахарий Iодойя уж унахцIена а хилац, хIаьта тIехьаленна пайдана а дац.

Iоахарий Iодаьчул тIехьагIа царна дика гIулакх ду чабанаша. КIезиг-кIезига Iоахарий вIашагIа а детташ гIулакх ду царна, хIана аьлча, тIаккха хIара Iаьхара эшаш дола гIулакх дикагIа де йиш хул. Iаьхар баьча хьалхарча деношка цо хIама мишта дуъ хьежа веза.

Iана хана Iуйрийна 7—8 сахьат доаллашехьа а йол а йилле 9 сахьат доалача хана хий моладе дут жа. ТIаккха бIарччача дийнахьа доажаду уж. Нагахьа санна во ха латте, доажаде дIа а ца дугаш цIагIа кхоаб.

Доажа а даь сайрийна чудоаладича юха а хий моладу жена, цхьабакъда хIама-м диллац. хIана аьлча сайрийна цIагIа дуаргдолча хIаманга са а тувсаш сихагIа цIадовда Iомаде йиш яц уж. Минеральни даар (мел, тух) бIарччача шера хьувкх жена.

ДикагIа дола доакъар а дехкаш кхоабаргдолаш хьакъестаду гIийлеи эсалеи дола жа. Уж юхе а дуташ кхоаб дикка тоадаллалца, тIаккха вокха Iулах дIа а тох.

Дахкача жена дийнахьи бусси 2 килограмм йолли, 0,5 килограмм эттIабаь мукхи, 2 килограммага кхаччалца хьажкIий силоси ехк. Цул совгIа, Iоахарашта кIалхара моттиг екъа хилара а чIоагIа терко ю чабанаша.

Дукха йIайха а йоацаш шийло йолча помещенешка дахкийт жа, цхьабакъда уж помещенеш екъеи мух чу ца боагIаши-м хул.

Уж дерригa гIулакхаш нийса а де деззача тайпара а ду чабана Киломатовеи цун бригадерча жа леладерашеи.

Планах хIара 100 жийна тIехьара 105 Iаьхар хьалкхебеи цхьан устагIа тIера 2,2 килограмм тха даккхеи дезаш яр бригада.

Доккхий социалистически декхараш тIаийцар чабанаша: хIара 100 жийна тIехьара 130 Iаьхар хьалкхебеи цхьан устагIа тIера 3 килограмм тха даккхеи.

Ше тIаийца декхараш сийленца кхоачашдир Киломатова бригадо. ХIара 100 жийна тIехьара 140 Iаьхар хьал а кхебаьб, цхьан устагIа тIера 3,4 килограмм тха а даькккхад.

ХIара бIаь жийна тIехьара иззал Iоахарий хьалкхедаь моттиг яц вай республике.

ХIанз беррига низ тIабахийтаб бригада членаша махулла дикагIа жена Iана кийчо яра.

Из да оаха хургйолча парте ЦК Пленума луш дола совгIат, йоах Киломатова.

М. САГОВ,
Нохч-ГIалгIай Iилма-тохкама Ветеринарни станце воккхагIа вола Iилма болхло.

Нефтяникаша доккхий толамаш доах

«Малгобекнефта» нефтяникаш ССКП ЦК-а Пленума сийленца накъа баха гIерташ доккхий толамаш доахаш хьабоагIа. Ленина орден лелаеча нефтепромысла итт бетта йола план 121,4 процент кхоачашъяьй, къахьегама овсарле 22,1 процент лакхъеш, мехкдаьттага дIабода мах 18,8 процент лохбаьб.

Уж доккхий толамаш даха йиш хиннай царга мехкдаьтта даккхара дикагIа йола методаш цар балха юкъе кхувларца.

Дикка балхаш даьд нефтяникаша производственни процессашта комплексни механизации автоматизации еш.

Мехкдаьттеи гази доахаш доккхий толамаш даьхад бригадай мастераша Конова, Албогачиева, Колесникова, Назадзе, дуккха кхыбараша а. Бурув деттача коллектива юкъе дикача балхаца белгалбаьннаб мелови мехкдаьтта доаккха буровой мастераш Авраменко, Салайдан, кхыбараш а.

Укх шера 410 предложени балха юкъе а йоалаяь 551 эзар сом кхоаьд рационализатораша.

«Малгобекнефта» нефтепромыслови управлене коллектив ший низ а хьинар а ца кходеш болх беш я семилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяр духьа.

Ш. ИЗМАИЛОВ,
«Малгобекнефта» НПУ производственно-технически отдела начальник.

КЕРДА ЮРТ—КЕРДА КОЛХОЗ

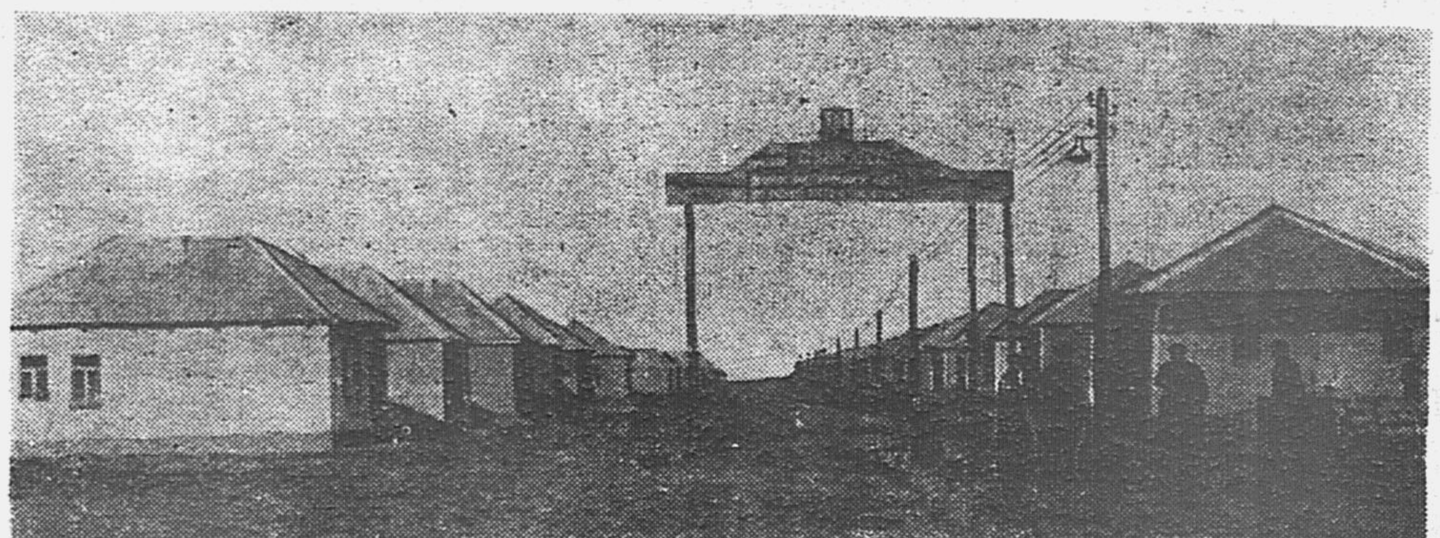

Дукха ха яц МагIалбикера ХХ-ча партсъезда цIерах йола колхоз вIашагIъелла. Грознера МагIалбике бодача новкъа дIа-юха вахачунна бIаргагуш дар Вознесенске яхача юрта дIаккхача дукха гаьна йоацаш шин аргIа юкъе, цу шаьрача ара, Iалханчуртски хьорсама йисте листта Iотеха кIай чаьтараш. Ер фуд? — аьнна хеталора из гIулакх довзаш воацача сага цигара сурт бIаргадайча. Довзаш волчунна а Казахстане керда лаьтташ карадерзадечара романтика дагайохийтар.

Цу хана чаьтарашка баха Iохайшабар ХХ-гIча партсъезда цIерахча кердача колхоза къахьегамхой.

Доккхий декхараш дар царна хьалхашка латташ хиннараш. Эггара хьалха де цезаш хиннар — кIай чаьтараш дагIача Iа даккха моттигаш елга дар.

— Капитальни цIенош делга чIоагIа низ а, хьинар а, ха а эшаш низкъала гIулакх да. ХIанзарчоа лаьрхIа чекха Iа даккха моттигаш ца кийчйича гIулакх хургдац вай леладечох. ЦIенош хьалде делча цхьаккха а доацаш дусаргда вай, — йоахар цхьабараша.

— А-а, вайна паччахьалкхено цIенош хьалде хьаецаш ссуда а да, хIаьта хьалуш строительни материалаш а я — йоахар шоллагIабараша. Капитальни цIенош хьалдича бакъахьа хургда вай. Iа дола йисар дукха ха еце а, чехкка тохаделча цIенош даь даргда.

Цар къовсам баьшхар эггара хьалха цIеношта бийда кирпишк е болабеннача Яндиев Таьштамара Махьмадеи, Льянов Эскарха Хьусенеи, Солсанов МурцIали Салманеи, иштта кхыбарашеи.

Бийда кирпишк хьаеча, хьалйоттача, кхы балхашта вIаши новкъостала тахан цхьаннена, кхоана шоллагIчоа, тIаккха вокхарна белхий а беш толамца дIабихьар цига цIенош хьалдара болх.

Иштта болх дIаболабенна цхьа бутт баьлча 50-нел совгIа цIа хьалдаь даьлар. Цо кхы а чIоагIагIа дог ураоттадир юхебисарий а.

ЦIенош деча новкъостала баьккар МагIалбика нефтяникаш. ХIаранеца 5—9 сат а волаш 11 строительни бригада йир царех. Цар новкъосталца цIенош даь дуккха а колхозникаш ба. ДукхагIа долча даькъе болх булургбоацаш къаьбенна а цамогаш а болча наха дир нефтяникаша хьалхара новкъостал.

Казахстанера цIа ма ве а цамогаш а хинна больнице вихьар Харсиев Хьасан. Хьаоан больнице уллаше а цунна цIенош хьалдир скважинашта капитальни ремонт еча цехера еннача строительни бригадо. Цу бригадаца бар Демяхин, Ширманов, Мусаев, Тарасов, Шабайко, Берченко. Больницера тоа а венна ше цIавеча, ший дезал керда хьалдаьча стандартни цIеношка бахаш байча чIоагIа гIадвахавар Хьасан.

Боккхийча наха Тамбиев Iаддалийнеи, Матиев Марзабикаи цIенош даь даьхар Ш-ча мехкдаьтта промысла строительни бригадо. Колхозникашта цIенош деча новкъостал деш хилар 1-ча промысла, УЗК, АТХ, АТК строительни бригадаш. Дерригаш а 13 цIа даьд нефтяникий новкъосталца.

Белхий новкъосталца цIенош даьд бокхийча наха Дзауров ГIоазе, Солсанов Iаьлас, Пучиев Махьмада, иштта кхыбараша. Мамогта сихагIа цIенош йистедаха гIерташ балхаш деш бола нах ба хоалуш масса а дийнахьа.

ВиIий цIенош даь а даьха хIанз шийна цIенош деш воалл Солсанов Эскхе.

— Чехка вIаштIехьадаьннад шун-м цIенош делга. Мишта торо хилар шун? — аьнна шийга хаьттача Эскхе аьлар:

— Даьра паччахьалкхено доккха новкъостал ма даьд тхона ахчанца а материалашца а. Из новкъостал хиннадецаре торо хург ма яцар тха иштта чехка цIенош де. Аз даггара баркал ях коммунистически партена а Советски паччахьалкхенна а иштта къахьегамхой терко ярах.

Чехка а дика а цIенош хьалдара болх вIаштIехьабаккхар бахьан долаш колхозе хIанзале хьалдаь дийнад 102 цIа. Нийсача мугIарех, хоза хьалдаь стандартни цIенош а дагIаш кхо улица я цига. Колхозникаша лаьрхIад цу улицашта Н. С. Хрущева, Г. К. Орджоникидзе, ГI. Ахриева цIераш тахка.

Дукха ха йоацаш кIай чаьтараш даьгIача хIанз хоза хьалдаь цIенош да. Иштта кхоачашдир цар эггара хьалхара декхар.

Сиха хьалъеш латт колхозе ворхI шера берашта деша лаьрхIа йола школа. Школа хьалъеш 17 саг юкъе а волаш строительни бригада я. Социалистически яхье а баьнна хьинаре къахьег школа хьалъераша. Къаьстта дика болх барца белгалбаьннаб плотникаш Арчаков Арчакх Цечоев Ахьмад, штукатураш Ажигова Хамсат, Хамхоева Хази, иштта кхыбараш а. ХIара дийнахьа 150 — 200 процент кхоачашъю цар балха нормаш. Бригада болх чехка, дика барца графиках лаьрхIачул цхьа бутт хьалха йистейоаккхаргйолаш ба уж керда школа.

Дикача хьокхамашца чакхдаьккхар колхозо гуйран ялаташ дIадувлга а. КIаи мукхи дIадувча хIара дийнахьа 1,5 норма а йоаккхаш болх бир трактористаша Саутиев Дауда, Дзауров Махьмада, сеяльщикашта Солсанов Салмана, Льянов Iалихана, Угурчиев Микаила, Льянов Бахьаудина.

Иштта, хьокхамашца накъа йоагIа ХХ-ча партсъезда цIерахча колхоза коллектив хургйолча Пленума.

А. ХАРСИЕВ.

Сурта тIа: ХХ-гIча партсъезда цIерахча колхоза Редант яхача керда йиллача юрта хьалдаь цIенош.
Ю. Плиева сурт.

Хьалха латтаращца нийсле

Октябра сийна тIаийца декхараш тIеххкоачашдаьд Ермоловски оалхазарий совхоза болхлоша. 1 ноябрь тIаккхоачаш илано совгIа 879 центнер дулхи 544 эзар фуъи дехкад цар паччахьалкхенга. ХIаьта, дIабахача итт бетта хIара Iаттагара 155 килограмм шура дукхагIа яьккхай 1958 шерарчул. ХIара яхкача котамгара 131 фуъ гулде дезача 138 гулдаьд.

Дукха ба совхозе тIаийца шера дола социалистически декхараш кхоачашдаьраш а. Ший декхар кхоачашдаьд совхозе а республике а цIи хезза йолча доярка Л. Шестака. Шоаш леладеча доахах хIаранегара 3347 килограмм шура яьккхай М. Юсуповас, Г. Саидовас — 2930 килограмм. Хайра хIама дисадац цар шоаш тIаийца декхараш кхоачашде.

Сийленца кхоачашдаьд ше тIаийца шера дола социалистически декхараш Н. Олюнинас. Укх шера хIара котамгара 170 фуъ гулде дош деннадар цо, хIаьта хIанзале а хIаранегара 166 фуъ гулдаьд. Иштта дика кхоачашдаьд шоай декхараш Н. Богуславас, В. Пилс, Н. Байдень, иштта кхыбараша.

Уж хьокхамаш даха цар вIаштIехьадаьннад коа-тIара оалхазараш кхозбаш йола кухня дика болх беш хилар бахьан долаш. ХIара сменах йола балха нормаш тIеххкоачаш а еш тIехдика къахьетар кухнерча болхлоша Д. Адиевас, Р. Ахметовас, З. Арункеевас, М. Савельевас, А. Покупаева, иштта кхыбараша а.

Кхашкара дерригa балхаш чакхдаьха бовла боахк механизатораш а.

Дика совгIат кхоач совхоза болхлошка: тахан цига хьаелл керда столови.

ССКП ЦК-а Пленум хьаеллача денна кхы а доккхегIа балха толамаш дахарца накъа баха лаьрхIад Ермоловски совхоза болхлоша.

Ч. ОСТАШЕВСКИЙ.

Баьца даарий фу шоаш кийчду

«Шалински» совхоза специалисташта дагадехар шоай совхозе фу хьалкхеде, хIана аьлча из хьайидеш дукха ахча дIададар. Цу гIулакха лаьрхIа хIара овощеводчески бригаде баьца даарий культурай участкаш хьакъоастайир. Цу гIулакха кулгалдеш вар йоккха опыт йолаш вола овощевод Колодизев.

Дукха фу кийчдаьд цига хIанзалехьа а. Масала, помидорий 900 килограмм , 450 килограмм нарсий, 260 килограмм столове свекла. ХIанз кабачкай фу кийчдеш а латт.

Фу кийчдеча балхаца белгалбаьннаб Сайдулаева Марха, Мусханова Жинару, Мусаева Тига, дуккха кхыбараш а.

ХIанз шоашта тоъал кабачкай, свеклай, нарсий фу кийчдаьд совхоза болхлоша, хIаьта шоашта сов дола 500 килограмм томатий фу дохка лаьрхIад «Сортсемовощ» конторага. Из дехка хьайицача ахчах кхы тайпа фу эца йиш хургья совхозага.

Х. ЭЛЬЖУРКАЕВ.

Хьалхара опыташ

ССКП XXI-ча съезда социамаш кхоачашдар духьа вай республикерча колхозникаша кхы а керда наькъаш лех колхоза боахам бIаьхий бе гIерташ. Иштта Ножай-Юртовски районе Кирова цIерахча колхозе укх шера опытни участке 2 гектар тхьамка дIадегIар. Лоамарча районашка цу тайпара культураш дIайогIа мегаргIий хьажа, аьнна, тохкам бир колхозникаша. Шоай низ кхо а ца беш къахьийгар цар тхьамка дIадогIача моттиге. ХIара гектар лаьтта тIа лаьрхIа 50—55 эзар тхьамка хьалг дIадегIар. ЧIоагIа къахьийгар колхозникаша, тхьамканна гIулакх деш; хан-ханнахьа оасар дора. дийнахь кхоззадиазза хий деттар каст-каста лаьтта цамца доаккхар, цул совгIа суперфосфат а тохар.

Дика хьийкъар дIадегIа тхьамка, опытни участкера 40 центнер гаргга тхьамка гулдир колхозникаша. Цига болх беш белгалбаьлар нн. Агаева Куржани Сарати, Ильясова Рузмати, Манчиева Жовзани, кхыбараши. Тхьамканна оасар дечеи, хий тохачеи хана, колхозникаша 1,5—2 норма ца йоаккхаш цхьаккха ха хилацар.

Хьалхарча опыташа хьахьокх Кирова цIерахча колхозе тIехьа тIайоагIача хана а тхьамка дIадегIача боккха пайда баргхилар.

С. ИСМАИЛОВ,
ВЛКСМ обкома инструктор.

Комсаш дIайогIаш боахк

Наурски района «Комсомольски» яхача совхоза коллектив сихха гуйранара балхаш чакхдоахаш йоал. 300 гектара тIара комсаш дIакъайлай цар, хIаьта 114 гектара тIа дIайийнай комсаш, цул совгIа 1 миллион овлаш кийч а даьд.

Керда декхараш тIа а ийца болх бу трактористаша А. Гайтиева, С. Элиспаева, Г. Юсупова. Нов. Гайтиева нормах 1,5 гектара тIа комсаш дIае езача 4 гектара тIа дIаюв. Дика болх беш я звеньевая П. Опалько. ХIара сменах йола норма 250 процент кхоачашъю цо.

Комсаш дIайогIаш доккхий толамаш доах трактористаша И. Меркулова, Г. Мазязина, прицепщика А. Тагирова, кхыбараша.

Цу совхоза болхлоша дош деннад комсий плантацешкара балхаш мамогга сихагIа чакхдаха.

П. МАЗОВ.

ХIара духьашха яхкача хьакхийгара 7 хурск

«Шалински» совхозе хьайбаш леладеча отделене болх беш я свинарка Шишкина Валентина. Из я цкъа яхкаш йолча жергIашка хьожаш. XXI-ча съезда решенешта жоп луш, цо дош делар хIара цкъа яхкача хьакхийгара планах 5 хурск яла мара ца езача 7 хурск яла, аьнна.

Валентинас ше денна дош кхоачашдир. Хьалхарча группацарча 30 хьакхо ворхI-ворхI хурск яьй.

ДикагIа йола жергIаш юхакъоастаяьчул тIехьагIа, юхейисараш дулха лаьрхIа йоайир цар.

Аьхки Валентинас вIашагIъеллар цкъа яхкача хьакхарчий керда группа. Цо шийна хьалхашка декхар оттадир хIара хьакхо ергйола хурск юкъера лаьрхIача 11 килограммал кIезигагIа йоацаш дозал долаш хилийта. Из декхар кхоачашдар духьа Валентинас Iурра денз сарралца са ца лоIаш гIулакх дора царна.

Къонача свинаркас ха а ховш къахьегарах дика толамаш даьхад: 32 хьакхийгара ворхI-ворхI хурск еннай цо, цар ши бутт кхаьчачул тIехьагIа юкъера лаьрхIача 12—14 килограмм дозал долаш хул уж.

—Семилетка хьалхарча шера Шишкина Валентинас кхеь хьакхарч дIалаьрхIача 450 хурскага кхоач, хIаьта уж дийна йолаш эзача 5400 килограмм хул, — йоах СТФ бригадир йолча Васильева Вера Степановнас. Уж ерригаш хьалкхеьчул тIехьагIа 400 центнерал дукхагIа хьакхий дулх лургда фермас паччахьалкхенна.

Сурта тIа: Свинарка Шишкина Валентина.
М. ТКАЧЕНКО, текст.
Х. Мукаева сурт.

Дукха деза книжка

„СЕРГО ЛОАМАШКА" яхача Н. С. Тихонова поэмах

ТКЪЕСТЛАГIЧА бIаь шера баьхача сийлахь-боккхийча эрсий поэташеи писателашеи Пушкина, Лермонтова, Толстойс, поэташа - декабристаша шоай дуккхача дикача произведенеш тIа Къилбаседа Кавказа халкъий вахар а цун Iалам а хьахьекхад.

Массане а кортамукъале, шоай лоIаме вахар бахьан синош ца кхоадеш къовсам лоаттабаьча лоаман халкъех дог лазаш болча цар цу къовсамо дегаш урауьттадеш хиннад поэтически произведенеш язъе.

Шоай творчестваца шоай безамах доккха дакъа Кавказа дIа а деннад хIанз дIалуш а ба дуккха а советски поэташ.

Цхьабакъда, тахан ала бокъо а йолаш, вай ала деза дахача бIаь шера бахача Кавказах а цун халкъех а Iалаьмате дика произведенеш кхеллача сийлахь-боккхийча эрсий писателий гIулакх бокъонца дIахьош белгалваьнна дика советски поэт Николай Семенович Тихонов ва, аьнна.

Шийх из алийта бокъо тахан яькхаяц поэта Тихонова. Дуккхача шерашка Кавказаца безам болаш а цун вахар зувш а хиннав из. Цо язъю цох стихаш, эрсий меттала доах нохч-гIалгIай халкъа иллеш, уж дерригa поэтически балхаш чулоацамга а формага а диллача йоккхен дикен, «Серго лоамашка» яха поэма[1] а язъяь чакх а даьхар.

Хьалхарча империалистически тIем тIа дакъа лоацаш хиннача Н. С. Тихонова цул тIехьагIа 1922 шералца красноармеец-доброволец а волаш герз бе а делла Советски Iаьдал бахьан къовсам лоаттабаьб. Цун хьалхара стихаш кепа теха араьннай 1918 шера. Граждански тIема турпалча деноша дог айдаьча поэта оаз йоккхийча топашеи яьннача цIера алон керда дуне хьахиларах хоам баьча хана екар бахьан долаш кIоаргача реализмахи революционни романтикахи хьалдиза да цун дерригa йоазонаш.

Цун стихаш къонахчал долаш, Iалаьмате хоза оаз йоагIаш хиларца цхьана кIоаргга чулоацам болаш а я.

Из бахьан долаш Октябрьски революце исторе тIа кортамукъале бахьан халкъаша лоаттабаьча къовсама эггара сийрдагIа йола оагIув дIалаьцача Къилбаседа Кавказа тематика тIаэзав поэт.

Н. С. Тихонов поэт хинна а Iац. Из белгалваьнна воккха общественни деятель а дерригача дунен тIа машар чIоагIбар духьа кIаьд ца луш, къовсам лоаттабеш а ва. Цудухьа кхы а дезагIа да вайна, Нохч-ГIалгIай мехка бахача наха, дуккхача шерашка, 1957 шералца цун уйлаш вай лоамашка, вай нахаца, вай турпалашца хинна хилар, турпалча Серго вахар хьахьоккхаш цо Iалаьмате дика поэма кхелла хилар.

Нийса оттадаьд Н. С. Тихонова поэма эпиграфа вайна довзаш дола Сергей Миронович Кирова дешаш: «Лоаман акхача чIожашка миха увгIар хеза а ца Iеш бокъонца болча демократе къонгий дегай революционни иллеш а хоз». Уж дешаш цо оттадаьд дуккха а шераш дIадахачул тIехьагIа цхьан хана шийца гIалгIай партизанаш а болаш Серго лийннача наькъа такаш тIа ше вальча революци бахьан къовсам лоаттабаьча тIемахой а цар баьччай а коталонаш хестаеш халкъо кхелла из революце илли ший поэта дега а хезандаь. Цун поэзе эггара дикагIча мерзех хьокхаденнача цу илле уж мерзаш кхы а дикагIа, кхы а чIоагIагIа декадалийтар.

«Серго лоамашка» яха поэма укх дешашца йолалу... «Са безам ба цхьан сагах шоана дувца». Цхьабакъда, поэма тIа вувцар моллагIа вола саг а воацаш сийлахь-воккха большевик, ший дерригa вахар халкъаца дийза вола Серго Орджоникидзе ва. Турпалах йоалла из башхало произведене тIа чакхъяллалца гуш я.

Нохч-ГIалгIайчу яьнна революци Серго цIерах хьакъоастае йиш йоацаш ювзаенна хиларах тарра Советски Iаьдал бахьан Нохч-ГIалгIай халкъо лоаттабаь къовсам ца хьоабеш Россе Къулбехьен Чрезвычайни комиссар вувца а йиш яц. «Серго лоамашка» яхача поэма дешахьалхен тIа автора укх дешашца белгалдоакх ший сий дола декхар: «Са безам ба Къилбаседа Кавказе Советски Iаьдал оттача халача шерашка ший са ца кходеш советски Iаьдал бахьан къовсам лоаттабаьча, Деникина кIайча эскарах майра лийтача гIалгIай халкъа деналахи къонахчалахи ала доагIар ала».

Н. С. Тихонов Нохч-ГIалгIайчу хиннав 1936 шера. Из хиннав юрташка; ТIаргим, Пхьуй яхача лоаман юрташка кхаччалца Эса чIоже гIолла никъ баьб цо, нахах веттавеннав, граждански тIема турпалех долча дувцарашка ладийгIад, царца къамаьлаш даьд. Йолаш йола материал йовзарал совгIа поэта чIоагIа безаме хеташ дайзад мехка Iалам, цун хозал. Цунна дагаухар 1919 шера лоаман наькъа такилгашка гIолла «Октябра гIа баьха» денош, цунна духьал дийн а лийя хьаувттар турпалча Сергос халкъа юкъе Ленина байракх йихьача, цу байракха гонахьа тоIабаь баьхка лоамарой шоай кортамукъле бахьан къовсам лоаттабе гIовттабаьча ханара сурташ.

Н. С. Тихонова болх бу «ДоттагIал» яхача кинофильма сценарий язъеш. Цу тIа дакъа лоацаш гIалгIа а вар. Автор чIогIа чуйнавар ший балха, бакъда цу ханне а хургйолча поэма тема хьийхар цунна халкъо. Ткъо шу совгIа ха яьлча мара араяла кхел хиннаяцар цу произведене.

Серго Орджоникидзе биографеи Нохч-ГIалгIайчу хиннача революционни гIулакхийи дукха я шоашта улув гIолла йоазонаш деш вола саг тIехвоалалургвоацаш йола сийрда оагIош. Уж гIулакхаш драматизмах хьалдиза, художника ка яргйолаш да. Цхьабакъда, Н. С. Тихонова ший поэма тIа дувцараш уж тIемайи толамийи денош дац. Цун уйла тIаяхар цхьан юкъа Деникина эскара низ кот а баьнна еррига хIана яц, аьнна йола шаьрачара нохчийчен гIалгIайчеи, Буруи, Шолжа-ГIалеи моастагIчун кара яхача ханна, халкъа кортамукъале бахьан лоаттабеча къовсама идеянна тIехьа лоаттаде, цун дегашка ше котдаргхиларах бола тешам хилийта безаш хиннача ханна. «Серго лоамашка» яхача поэма тIа поэта хьахьокх дегашка из тешам лоаттабе Сергос халкъа мишта хьех, хургдолча тIемашта цо из мишта кийчду, цун лоIам мишта чIоагIбу, хургдолча сийрдача вахара сурташ цунна Сергос мишта бIаргадойт. Сергос халкъ дIаккхетаду моастагIа котвалар ханна мара ца хиларах. Халкъ цох теш. Вайна хов эггара тIехьа а цу тешамо халкъ котдаькккхалга.

Поэма тIа дукха да революце нийсаш лоамашка тIехьашка довлара, лоамаштен эрсий большевикаштеи юкъе хиннача доттагIала сурташ, цу тIа дувц комиссара Бутырина валарах, Сергои цун доттагI гIалгIа Ювсапи хевсураца Бицикаца вIашагIкхетарах хевсурий дог-уйла шийгахьа даккха, дерригача халкъаша лерхIачунна, большевизма идеяш котъяха лоаттабеча къовсама уж тIабербзабе Сергой ка яларах.

Из поэма чIогIа хьаькъале а уйлен безами тIадахийта а язъяь я. Иштта ца хилча иззал низ болаши, иштта чIоагIа екаши хургьяцар из. Цо лерттIа жоп лу Вешенская яхача станице хиннача митинге литература халкъалахи партийностахи Н. С. Хрущева аьнача дешашта.

Ший дегаца, сица, ший ерригача уйлаца революционни марксизма-ленинизма чIоагIача позицеш тIа латтача сага мара низ кхоачаргбац вай мехка Советски Iаьдал доаккхача хана хиннача къовсамах а цига дакъа лаьцача нахах а селла дика мугIараш язде. Ший поэма тIа дакъа лоацача нахацара автора безам, уж нах хьабаьннача халкъацара, цар лаьтанцара, вешта аьлча цар лоамашцара безам вIалла доазув доацаш боккха ба. Бакъдар аьлча, Нохч-ГIалгIайчу хиннача граждански тIемах Тихоновл хьалхагIа селла дика, селла безаме цхьанне язъяьяц. Цунга диллача вай халкъа, вай республиканна поэта даьр мах хоадалургбоацаш доккха гIулакх да!

Н. С. Тихонова дуккхача наьха йицлургйоаца образаш кхеллай. Цунна карагIдаьннад вайна уж шаьрра бIаргабойта, цар оазаш хазийта, уж вайна безабалийта, царех дог лазийта. Иштта ба Серго, Ювсап, Бицика, Иван Богатырев, Муса, ПаьтIамат, кхыбараш. Поэма юххьера денз чакхъяллалца шаьра гуш сурт долаш я. Цун кертте латтар ший оамалашца ший къовсамца саг ва. Кхелла образаш бокъонца а йицлургйоацаш а хилар-из автора цу произведене тIа карагIдаьннарех цаI да.

Комиссар Бутырин веннав. Цун доттагIий гIалгIай чIоагIа гIайгIане ба. Автора язду:

«Уллар из наб кхийтта чIоагIа
Наькх тIа дадаш кулгаш дар,
Цунна гонахь хайша багIа
ГIалгIай чIоагIа маьлхар бар»

Сергоси Ювсапей Iадика йийцар шоай доттагIчун хевсурий баьчча. Поэта уж вIашагIкъастарах яздаьча мугIарий боккха низ ба.

«Юхахьежар уж шиъ цIаькха:
Цу чхарий моаршал санна,
ЦIимхара из хевсур дукха
Лаьттар тIехьхьежаш царна».

Поэма тIа дакъа лоацача керттерарех тарра цу тIа дувц халкъ а. Ший фусамдаь цIагIа, новкъа массанахьа нахаца, халкъаца ва Серго. Вайна гу из халкъ революце идеянна тIехьа хилар. Поэт кIоаргга хIама зеховш хилар хьахьокх цо диллача лоамарочун цIен чурча сурто, цо хьахьекхача цар барзкъаша, Iаьдалаша, оамалаша. Цо дехкача лоамарой вахара сурташцара гIалат корадоагIаргдац. Иштта бакъ дилла сурт алхха Хьажа-Мурд яха повесть язъяьча сийлахь-воккхача Л. Н. Толстой творчествоца мара нийсде йиш хургьяц. Тихонова творчестве саги Iалами массаза а цаI да. Цо Iалам дийнду. Из бахьан долаш цун стихаш чIоагIа низ болаш я.

Кавказа Iалам, Нохч-ГIалгIайчен лоамий хозал автора поэтически нийса хьахьокхар поэма дикача оагIонех цаI я. Цун Iалам массаза а дийна долаш санна произведене тIа дакъа лоацаш да. Из цкъаза гIоздаьнна лепаш ашара оаз йоагIаш хул, цкъаза цIимхара, гIайгIане, шийца цхьана бахача наьха дегашкара дар хьахьокхаш санна сатем байна хул.

Охотника Бицика Iула баьчча хьах був. Автора йоах:

«Цхьабакъда, гаьно шув йисте
Ший бос малхо къоагабаь
Цхьаькха хьах хьаэттар кастта
Боккха кур хьалберзабаь».

Иштта белгалду автора къовсами вахари вIаши дувзаденна а цIаккха кхоачалургдоацаш а хилар.

Нагахьа санна произведене идеях дийцача ала деза цун керттера а эггара шаьрагIа хоалуш йола а уйла халкъашта юкъерча ленински доттагIала уйла хиларах. Сергос дувц лоамарошта Ленинах, цо керттера лерхI массане моастагIчоа — белогвардейцашта духьал къовсам лоаттабе беррига кавказцаш вIашагIтохар, ГIалгIайчура цо бувзам лоаттабу тайп-тайпарча халкъий кулгалхошца: Асланбек Шериповца, Симон Токаевца, кхыбаращца.

Цо йоах:

«Черсашкахьа, Дагестане
Лоамрой багIа вай санна,
Ардоне, иштта Баксане
Лоам цIераш сийрдаяьннай
...Москвах лата гIо яхийта
Деникинга хьашт мел-д ший
Юрта тIехьа юрт а гIоттош
Халкъ тIема гIотторгда вай».

Поэма гучадоаккх хьалха халкъашта юкъе хиннача довний бахьан.

«Уж паччахьа гIулакхаш дар,
Из яр аьшка гIабай лар,
Къечох къечун моастагI ваьвар
Уж цо вIашагIлетош бар»

Чоалхане доацача атта кхетадергдолча дешашца хьахьокх цо наха юкъера керда гIулакхаш. Лоамаройн, эрсийн советски Iаьдал бахьан цхьан латаш ба.

«КIайбарий топа бIеха пхо
Хьажа юккъе а кхийтта
Вож эрсе — майра тIемахо
ЦIеча Кавказа лаьтта».

ЗIамигача статья тIа торо яц поэма ювца, Iалаьмате хоза поэтически образаш дIахьокха. Цхьабакъда, ала деза ший художественни оагIонцеи кIоаргача чулоацамцеи доккхача а безамах дизача а халкъа дег чу дилла а даха цу книжка бокъо яьккха хиларах.

Дуккхача хана денз Кавказера нах доттагIа дукха везаш а моастагIа

(ДIахододар 4-ча оагIо тIа).

[1] «Советская Россия» яха издательство, Москва, 1958 шу.

Доазол дехьара

ТӀЕМ ТӀА ЗУЛАМАШ ДАЬ КОХ ВЕ АЬННА ЯЬ ПРИГОВОР

ВАРШАВА, 11 ноябрь. (ТАСС). Укх шера бӀаьстан юххье Варшавски воеводски судо ве аьнна суд яь хиннача, тӀем тӀа зуламаш леладаьча Эриха Коха дешах лаьца селхан тӀеххьара соцам баьб Польски Халкъа Республика Лакхехьарча судо.

Защитникаша даьча къамаьлашка хьежача уж бахьан доацаш а лаьрхӀа, приговор хьалхагӀа яьчча йитар Лакхехьарча судо.

АНГЛЕРЧА ПЕНСИОНЕРАШКАРА ХЬАЛ

ЛОНДОН 12 ноябрь. (ТАСС). Пенсионерий ассоциацей къама федераце членаш болча 500 эзар сага хьалхара селхан Лондоне хиннача митинге вӀашагӀкхийттача 2.500 пенсионеро правительствагара дӀадийхад къийбеннача пенсионерий хьал тоадар. 5 миллионал совгӀа пенсионер ва Англе, цхьабакъда, царех дукхагӀа бараш пенсех доагӀача мискача пособех бах. Берномутерча пенсионерашкара венача викало митинге къамаьл деш аьлар, царех дукхагӀа бараш аьхки форда йисте бийсаш яха езаш хул, -хӀана аьлча чуӀеча цӀенах ший ах пенси дӀадала деза цун.

Гертера пресс-конференци

ВАШИНГТОН, 13 ноябрь (ТАСС). Селхан США паччахьалкхен секретара К. Гертера пресс-конференци хилар. Паччахьалкхений эггара керте латтарий совещани маца гулъергья аьнна шийга корреспондента даьча хаттара жоп луш, Гертера аьлар, ВӀашагӀкхийттача Штаташга «хетачох» паччахьалкхений эггара керте латтарий совещани хургья «хьатӀадоагӀача шера марта хьалхарча ден дениз апрель бутт юкъе баххалца йолча юкъа».

Малхбузерча паччахьалкхенаша ергйола совещани фу лаьрхӀа я аьнна даьча хаттара жоп луш, Гертера аьлар, эггара кертера цу совещане дувцаргдар да паччахьалкхений эггара керте латтарий совещани маца а мича а хургья яха доши цу совещане дувца оттадергдола дешаши. Из ше оалаш паччахьалкхен секретара белгалдаьккхар, совещане дакъа лоацача хӀара мехка совещане дувцаргдола дешаш оттаде бокъо я. Цхьабакъда Малхбузера 4 паччахьалкхе Париже вӀашагӀкхийттача герз дӀадаккхареи Германски гӀулакхеи хьакъехьа цхьа барт болургба аьнна хет сона.

Де Голль Вашингтоне маца воагӀаргва аьнна даьча хаттара жоп луш, Гертера аьлар, хетаргахьа из дош къоастадергда паччахьалкхений эггара керте латтарий совещани хинначул тӀехьагӀа.

Пресс - конференци йистейоалаш Гертера аьлар, «Латински Америка мехкашка а, къаьстта Кубеи Панамеи, Американа духьалара гӀулакхаш, дегӀадоагӀаш хиларо цӀенхаштта сатем боабаьб ВӀашагӀкхийттача Штатий.

ДЕГӀАЙОАГӀАШ ЛАТТ АЛБАНЕ ЛАЬТТАХ ДОАХАЧА РУЗКЪАЙ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

ТИРАНА, 12 ноябрь. (ТАСС). ХӀанз укх сахьате Албане тӀом хилалехьа даьккхачул 29-зза дукхагӀа хромови рудаи 11-зза дукхагӀа цӀаста рудаи доаккх. Укх шера аьшка руда доаккхилга соахкарчул 2-зза дукхагӀа лакхде лаьрхӀад.

Халкъа Ӏаьдал эттачул тӀехьагӀа Албане лаьттах доахача рузкъай промышленность дикка дегӀаенай. Реконструкци а яь шерьяьй Рубикера цӀаста рудники Кукесера хромови рудники, болх бе йолаялийтай Бультизереи Тропоереи керда хромови рудникаш, иштта Курбнишера цӀаста рудник.

ЛЯОНИНСКИ ТЕПЛОЭЛЕКТРОСТАНЦЕ ХЬАЛХАРА ТОК

ПЕКИН, 12 ноябрь. (ТАСС). Фушун яхача городе (провинци Ляонин) Ляонински теплоэлектростанце хьалхара ток еннай. Укхаза болх бе йолаялийтай 50 эзар киловатт низ бола эггара хьалхара турбогенератор. Водородни шелал юкъе йоалаеш иолча пара давленеи температураи чӀоагӀача давленеи температураи лакхерча параметрашца болх беш иола турбогенератор яьи Китая предприятешка, хӀьта даьхен производства яьча цу тайпарча агрегатех эггара хьалхара а я из.

Беррига низ 650 эзар киловатт болаш иола Ляонински теплоэлектростанци бокъонца болх бе йоалургья хьатӀахулча шера юххе—из хьалъяра балхаш доладаь кхоъ шу дузаше а.

ТУРЦЕ ТОВАРАШТА МАЬХАШ ТӀАКХЕТАР

СТАМБУЛ, 13 ноябрь. (ТАСС). ХӀанз цӀаькха а цхьадолча товарашта маьхаш тӀатехад Турце. Текстильни промышленносто арахецаш долча товарашта 15 процент тӀаккхийттад маьхаш. 20—25 процент тӀаккхийттад маьхаш цемента.

«Ватан» яхача газето беча хоамах 1939 шерарчул дукхагӀа маьхаш тӀаккхийттад укх шера текстильни товарашта 1.221 проценти гӀишлой материалашта 1.228 проценти. Доагамах боаккха мах ялхазза лакхбеннаб.

Бегашта санна йоах газето—вахара эшача товарий маьха дозалга диллача Турци Европе чемпион я.

ЖЕНИССЬЯ ЯХАЧА ФРАНЦУЗСКИ ГОРОДО ХЬОАШАЛГӀА ВЕХ Н. С. ХРУЩЕВ

ПАРИЖ, 12 ноябрь. (ТАСС). «Юманите» яхача газето беча хоамах Жениссья (департамент Эн) яхача города муниципальни совето соцам баьб СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев Франце венача хана шоай города юххе уллача мехка йоккхагӀчарех йолча гидроэлектростанцега хьажа веха, аьнна.

КӀор баккхара США-на тӀехьакхийнай Советски Союз

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Юнайтед Пресс Интернейшнл яхача агентство хоам бу, США горнорудни бюрос кепа теха араяьккхача отчета тӀа йоах Советски Союз кӀор баккхара 1958 шера ВӀашагӀкхийттача Штаташта тӀехьа а кхийнай дунен тӀа эггара дукхагӀа кӀор боаккхаш бола мохк а хиннаб цох, яхаш.

Аьшка руда даккхара а цу тайппара 1958 шера ВӀашагӀкхийттача Штаташта тӀехьакхийнай Советски Союз, йоах дӀахо отчета тӀа.

Социалистически лагера мехкий промышленни низ дегӀабар, къаьстта аьлча, тӀеххьарча шерашка цу мехкий горнорудни промышленносто даьха толамаш шоаш дувцаш отчета автораша белгалду, 1953—1958 шерашка дерригача дунен тӀа болат даккхара юкъе Советски Союзо лоацаш дола дакъа 16,2 процентагара 20,3 процентага кхоачаш лакхденна хилар, ВӀашагӀкхийттача Штаташа лоацаш дола дакъа 43,1 процентагара 28,6 процентага кхоачаш лохденна доллашехь а.

Социалистически лагера мехкашка, йоах цар дӀахо, 1953 шера 38,1 процент мара боаккхаш ца хинна кӀор, хӀанз дерригача дунен тӀа боаккхачох ах боаккх. Дерригача дунен тӀа 1958 шера доаккхачох 31,6 процент аьшка руда доаккхар цу мехкаша, 1953 шера 21,2 процент мара ца доаккхаш хиннача.

«Коммунистически мехкаша. — йоах отчета тӀа — цу тайппара толамаш даьхад мехкдаьттеи бесаш дола металлаши а долаш долча дукккхача кхыча доакъошка а».

Цу тайппара белгалду отчета тӀа «лаьттах боалла Ӏалаьмате дукха кӀори аьшка рудаи доаккхаш» Китая даьха доккхий толамаш а.

Японерча къахьегамхой демонстраци

Дукха ха йоаццаш дукха къахьегамхой вӀашагӀа а кхийтта митинг хилар Токио японо-американски «кхерамзлен договор» хувцара а хӀара промышленностера дукха болхлой дӀабахара а духьала.

Митинге вӀашагӀа мел кхийтта саг раьза а волаш тӀайийцача резолюце. тӀа йоах, японски халкъо могийтаргдац правительствона тахан дерригадуне машар тӀехь даха а герз дӀадаккха а гӀертача хана, «кхерамзлен договор» хийца а хийца, дунен халкъашта юкъера кхоккам Азе чӀоагӀбелга.

Митинг чакхъяьнначул тӀехьагӀа демонстраци хилар.

Сурта тӀа: демонстрацера шахтераш.

Джапанпресса агентства сурт.

Дукха деза книжка

(Юхедисар. Долалур 3-ча оагӀо тӀа)

гоама волаш а ба. ЦӀенача уйлашца, дикача гӀулакхашца цар дегашта тӀабода никъ корабаьр халкъа дукха везаш, мерза доттагӀа хиннав массаза а.

Поэта язду:

«ДӀавоал цхьаккха лар а йоацаш,
Ваьхаш дӀакъаьста нахах,
Халкъ дилла а хургда дахаш
ФуннагӀ цунна хиларах».

Из бакъда, тахан вай ала йиш я сийлахь-доккхача халкъа воккха поэт Н. С. Тихонов доттагӀ хинна вайцига а вена ший таланта зӀанаращца вай халкъа турпалча исторе оагӀув сийрдаяьккхай, аьнна. Нохч-ГӀалгӀай халкъ дунен тӀа мел дахача хана цун дег чу яхаргья сий долча советски поэта Николай Семенович Тихонова цӀи, хӀана аьлча из бахьан долаш.

«Готтача чӀоже доага лир
ХӀанз беррригача мехка гу»

«Серго лоамашка» яха поэма вай республике гӀалгӀай меттала арайоал (переводчик М. Аушев). Цу тӀара доакъош укх шера 5-ча классерча дешархошта наьна метталарча дешара книжка юкъе гӀоргда. Уж халкъа юкъе цо доаха хьалхара гӀаш мара дац. Шерагара-шерага цунцара безам дукхагӀа а боккхагӀа а хургба.

«Серго лоамашка» яхача книжках дувцача хана харцахьа хургдар цун художественни оформленех хӀама ца аьлча. Ӏалаьмате дика а чулоацамца нийса доагӀаш а да художника Н. Калита сурташ. Книжка кийчдеш цо баьча балхо тешал ду тӀехдика материал йовзарал совгӀа лоамаш а вайнаьха шира архитектура а цунна дег чура дезаш хилара. Цунца художника доккха новкъостал ду поэма кхетае, къаьстта вай мехка Ӏалам а материальни культура а ца йовзаш болча наха.

«Серго лоамашка» яхача поэмаца Н. С. Тихонова дӀаьхий даьд советски литература, йӀаьхий яьй эрсий поэзи. Цо кхеллад халкъа дукха деза книжка. ХӀара художника творчества чулоацам из ма бий. ХӀьта доккхагӀа дакъа долчунгара дукхагӀа хьа а деха деза.

Н. С. Тихоновга Кавказах дукха материал я. Цунна довз Нохч-ГӀалгӀайчу граждански тӀом лаьттача шерашка хинна гӀулакхаш. Цудухьа вай халкъо из поэма поэта тӀеххьара дош лерхӀац, цо сатувс Эса чӀоже итташ шерашка цун дог ураоттадаьча творчески алано халкъа карагӀдийннача, диццала йиш йоацача гӀулакхашта йоаггӀаш йола произведенеш яларга.

Поэма автора, цун къахьегам бахьан долаш дег тӀара баркал аларца цхьана дог тийшша ала йиш я вай хӀара цӀагӀа новкъоста Тихонова стихашка хьийжа а ца Ӏеш из шеварга а хьеж, аьнна. Из хӀара цӀагӀа хьаша хинна ца Ӏеш доттагӀа, гаргарагӀа вола саг хургва. Цунга хьеж цунна дукха дезаденнача вай лоамий чӀожаш, из чӀоагӀа гӀадъяха тӀаэцаргва революци маяьлла а лоамашка Сергос кхайкаяь коммунизм хьалъеш йоаллача цо ший поэма тӀа хестабеча турпалий тӀехьено.

И. БАЗОРКИН,
писатель.

Студенташ болча хьоашалгӀа

Нохчийи гӀалгӀайи 100 совгӀа саг ва Москве деша вагӀаш. Уж ба Московски ветеринарни академе, Тимирязева цӀерах йолча юрта боахама академе, кхыча институташкара а дешара заведенешкара а студенташ.

ХӀанз дукха ха йоаццаш хиннача СССР Лакхехьарча Совета кхоалагӀча сессе Нохч-ГӀалгӀай АССР дегӀайоалаяра оттадаьча кердача декхарашка чӀоагӀа ладувгӀаш хиннаб студенташ. Газеташтеи журналаштеи уж гӀулакхаш дувццашехьа а студенташ чӀоагӀа раьза бар вай республика делегаташка ладувгӀа.

Студенташта иштта чӀоагӀа дагаьлла хиннар кхоачашхилар. 1-ча ноябре Ломоносова цӀерах йолча Московски Паччахьалкхен университета йоккхача аудиторе СССР Лакхехьарча Совета депутаташ нн. О. А. Чахкиеви, М. Г. Гайрбекови Москверча нохчийи гӀалгӀайи студентащца вӀашагӀкхийтар. Цига дакъа лоацаш хилар РСФСР заслуженни артист М. Э. Эсамбаев.

Беззаме къамаьлаш дир цига хьалгулбеннараша. Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрий Совета Председатела Муслим Гайрбековича Гайрбекова Нохч - ГӀалгӀай республика юрта боахами, промышленностьи дегӀаярах, укх тӀеххьарча хана гӀишлош дукхагӀа хьалйирах, мехкдаьттеи гази яккхарах лаьца дукха къамаьлаш дир. СССР Лакхехьарча Совета кхоалагӀча сессе доклад яьча ССКП обкома секретара нов. О. А. Чахкиева юрта боахамах лаьца къамаьлаш дир. Нов. Чахкиева МГУ механико-математически факультета студента Ахриев Данила деннача хаттара иштта жоп делар:

— Диткъа тха дола жа леладар вай республике керда а пайдана а гӀулакх да. Климатически хьалаш вай республике лоалаха ядача республикай дарел дикагӀа да. Цхьабакъда, во да жа доажаде шортта моттиг ца хилар. Доажаде моттиг шеръяро 1,5-зза, 2-зза дукхагӀа хулийтаргдар жа.

ЧӀоагӀа гӀадбаха ладийгӀар хьагулбеннараша республика предприятешка укх тӀеххьарча шин шера гӀалгӀайи нохчийи балха бахарах долча къамаьлага. ФЗО школашкеи, ремесленни училищашкеи дукха кагий нах ба деш. Уж ба промышленноста керда кадраш.

— Цхьабакъда, — аьлар Чахкиева, — вай республикерча кхалнаха кӀезига дакъа лоац культурни строительстве, кхы а кӀезигагӀа промышленносте. КӀезига ба уж школашка, къаьстта кӀезига ба 10-ча классе. ЧӀоагӀа йоакхо е еза цу гӀулакха. Нагахьа санна укхаза хьагулбеннараша шоай гаргалча нахага яздойя дукхагӀа хургба вай мехкарий дешаш. Бакъдар аьлча, Москве а ба вай кхалнах дешаш. Уж ба Базоркина Аза, Курбанова Малика, Долакова Рая, Джабраилова кхыбараш а.

Шоай безача хьашащцара беззаме къаьстар студенташ.

Б. ЧАХКИЕВ.

Металлолом паччахьалкхенна

ССКП Старопромысловски райкомеи райисполкомеи инициативах района промышленносто металлически лом паччахьалкхенна дӀаялара план ханал хьалха, 5-ча декабре, кхоачашъе, аьнна декхараш тӀайийцад.

ХӀанз районе итт бетта планах 3592 тонни металлически лом дӀачуяла езача 3912 тонни дӀаеннай, вешта аьлча планал совгӀа 323 тонни металлолом дӀаеннай цар. Дукха организацеш я шера йола план кхоачашъяь. Масала, 2-гӀа эксплуатационни промысел (заведующи нов. Кисаев), «Старогрознефта» транспортни контора (директор нов. Шкодня), иштта кхыяраш а.

Металлически лом гулъеш доккха балхаш даьд Старопромысловски района комсомольцашеи, пионерашеи, дешархошеи. Итт бетта 500 тонни металлолом гулъяьй цар. Цу цифраша хьахьокх шера йола план цар ханал хьалха кхоачашъергхилар.

Цхьабакъда, цу района цхьайолча организацешка е еззача тайпара йоакхо яц паччахьалкхенна металлолом дӀаялара. Масала, кирпични заводе балха пайдане боацаш шиъ яй ба. Цу тайпара гӀулакх да «Старогрознефта» шоллагӀча промысле а. Цига яда вышкеи, хӀьта итт тонн дозал долаш йола качалкеи. Металлургически заводашта эшаш йола массехк тонни металлолом я из, цхьабакъда цунцара дӀакъаста магац цу организацей кулгалхошта. Царна хац мел лоархӀам болаш гӀулакх да металлически лом сихагӀа паччахьалкхенна дӀаялар.

Предприятей кулгалхой декхарийла ба металлолом гулъяра шоай коллективаш оарцагӀа яха. Цо новкъостал дергда ССКП XXI-ча съездо оттадаь декхараш сихагӀа кхоачашде.

ДУБЕНКО,
«Росглаввтормета» Старопромысловски районера воккхагӀа вола уполномоченни.

Хьалхле яьккха торговле коллективаш

Сийлахь-боккхача Октябра 42 шу дузача ден сийна социалистически яхье а баьнна, доккхий декхараш тӀайийцадар республикерча торговле болхлоша. Шоай декхараш кхоачаш а дир, доккхий толамаш а даьхар цар кердача хьисапаца маьхаш дара, хӀамаш ийеришта дикагӀа гӀулакх дара, товарооборота план кхоачашъяра, иштта кхы а.

Бахача наха тӀехь-тӀехьагӀа дукхагӀа эшаш дола товараш дикагӀа Ӏалашдара шоай болх хийцаб республикерча цхьайолча тикаша.

3-ча квартале шоаш тӀайийца социалистически декхараш дика кхоачашдаьд товарооборота план 109 процент кхоачашъяьча Грозненски универмага, план 116 процент кхоачашъяьча промторга № 41 йолча тика а, промторга № 23 йолча гика, иштта кхыча торговле предприятеша. Дукха я шоаш тӀайийца социалистически декхараш кхоачашдаь Грозненски горпромторге чуйоагӀаш йола тикаш: №№ 55, 4, 6, 11, иштта кхыяраш.

Социалистически яхье яьннача торговле предприятеша 3-ча квартале даьхача толамий итогаш вӀашка а теха хьалхара моттиг а еннай Нохч-ГӀалгӀай АССР торговле Министерстваи паччахьалкхен торговле а потребкооперации а болхлой союза обкомеи дӀа-юха тела ЦӀе байракх а еннай Грозненски универмага.

Дика къахьегарах белгалъяьккхар промторга № 1 йола пхьегӀий-боахама тика а.

ДӀахо йодача хана кхы а доккхегӀа толамаш даха лаьрхӀад республикерча торговле предприятеша.

А. ШУАИПОВ.
Нохч-ГӀалгӀай АССР торговле Министерства организаце отдела заведующи.

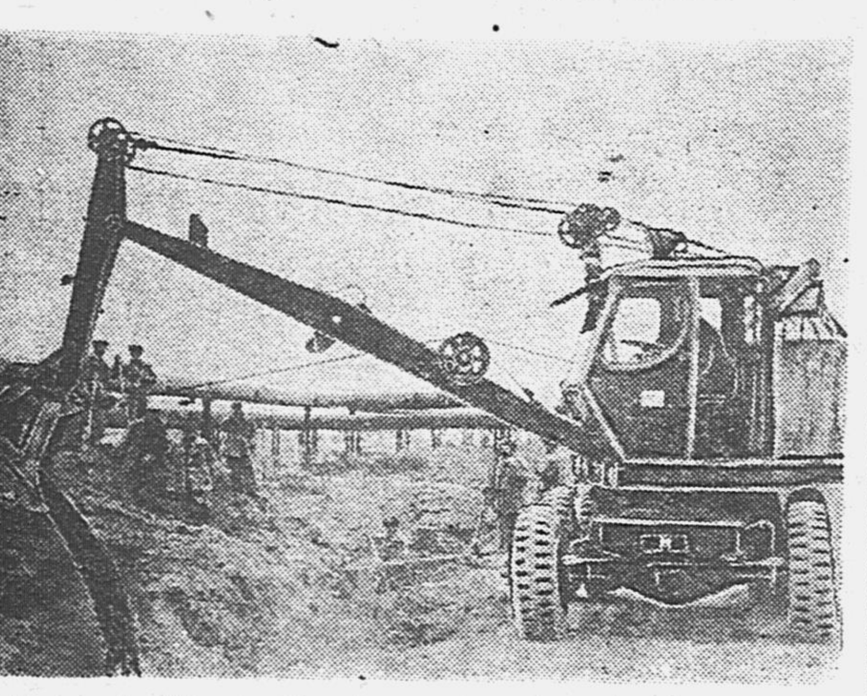

Сурта тӀа: Черноречье яхача поселке газопровод юллаш боахк механизаце контора къахьегамхой.

Наха дукха деза кино

Укх бетта пхелагӀча дийнахьа дениз Грознерча кинотеатрашка гойташ да Н. С. Хрущев Америке хиларах дола хроникально-документальни фильм.

СССР-а Министрий Совета Председатель Никита Сергеевич Хрущев США хилар хӀанзарча замах боккха лоархӀам болаш гӀулакх да. Новкъост Н. С. Хрущев Америке хилар доттагӀала а машара а сийлахь-йоккха визит оал дунен чу машар безаш мел долча халкъаша.

Кино хьагойт океанал дехьарча мехкашкарча нахаца нов. Хрущева даь къамаьлаш, кинокартинага хьежача миллионаш болча советски наха хеталу Н. С. Хрущевца цхьана шоаш дакъа лоацаш болаш санна. Фильм дӀадолалуш хьахьокх новкъост Н. С. Хрущев накъа воаккхаш хинна парте а правительства а кулгалхой, эзараш московски къахьегамхой а. Цул тӀехьагӀа гойт Америка ВӀашагӀкхийттача Штатий столице Вашингтоне хьаьша накъа баьхка хинна эзараш американцаш, Америке Н. С. Хрущева даьккхача шин кӀирах из хинна моттигаш, цо къамаьлаш даь паччахьалкхен политически деятелаш, къахьегамхой.

Грознерча кхаь кинотеатре укх деношка цу фильмага хьежаб итташ эзараш нах. ХӀара сеансе цхьа моттиг йисац мукъа. Грознера болхлой, гӀулакхера нах, дешархой, студенташ заявкаш а телаш хьажа ух машаре а доттагӀала а фильмага.

Кинотеатрашка кхы а массехк дийнахьа гойташ хургда из кинофильм.

М-С. ПЛИЕВ.

Телепередачага хьожаш ба колхозникаш

Укх тӀеххьарча хана МагӀалбика района «Кавказ» яхача колхозера колхозникаш хиннаб Тбилисе экскурсе баха, цигара цар ийцай массайолча марках йола телевизораш. ЦӀабаьхкачул тӀехьагӀа уж дӀаоттаьй цар шоай цӀеношка. ХӀанз укх сахьате телепередачага хьожаш ба колхозникаш Н. Бондаренко, Ф. Козловский, П. Бахчинов, И. Компанченко, кхыбараши. Из дика инициатива юкъе йоалаьй культуран цӀен директор волча Виктор Трунова.

— КӀира кхозза хьож тхо Пятигорскера еча телепередачага, йоах колхозникаша.

ТОРИЙ,
«Кавказ» яхача колхоза партorganизаце секретарь.

Торопех бизза пайда эдац

«Ингушски» совхоза 3-ча отделене 4-ча тракторно-полеводчески бригада аха езаш 670 гектар зябь я. Цхьабакъда, цунах аьха яьнна 160 гектар мара яц. ХӀара дийнахьеи бийсаннеи 13—15 гектар мара ахац цига.

Из кхоачамболаш гӀулакх дац. «Беларусь» яха кхоъ трактор пхиъ дизель а я цига. Нагахьа санна ерригача агрегаташа а шоай нормаш кхоачашйойя дийнахьеи бийсаннеи 62—70 гектар оахаргья цар. Шоай нормаш кхоачашъе йиш йолаш ба хӀара трактористи прицепщики. Масала, трактористa Мержоев Джабраила, прицепщика Фаргиев Мусас сменах 7—8 гектар лаьтта оах, нормах 5 гектар мара аха ца езача.

Дика болх беш ба тракторист Боков Мовладини прицепщик Белхароев Хьажбикари. Масса а йолча хана шоай декхараш тӀеххоачашду цар.

Цхьабакъда, цхьаболча трактористаша шоаш бехктокхаме болга а ховш болх бац. Масала, тракторист вола Кукурхоев Юсуп чӀоагӀа во хьож техникага, цудухьа каст-каста йох цо болх беш йола трактор.

ЧӀоагӀа мела латт цига кхашкара хьажкӀаш чуэцара гӀулакх. ХӀанз а чу ца эцаш 300 гектар хьажкӀаш я. ХьажкӀаш хьокхаш ва «РСМ-8» яхача керда тоаьча комбайнаца болх беш вола М. Даурбеков. Дийнахьа 10—11 гектара тӀара хьажкӀаш хьокх цо. Нагахьа санна иштта мара цо хьажкӀаш ца хьокхе кхы а дукха ха еза цунна уж чуэца.

Дукха ха йисаяц шелал тӀаккхача. Цудухьа совхоза кулгалхой сихагӀа оарцагӀа бала беза уж балхаш чакхдахара.

П. ГАГИЕВ.

Алжирера Ӏарабий мукъабаргба

Алжир къилбаседа Африке улла 10 миллион совгӀа нах а бахаш Ӏарабий-берберий мохк ба. Из мохк къизача тӀемаца Ӏарабий эша а баь, 130 шу хьалхагӀа дӀалаьцаб французий империалисташа.

Мегаргг мел дола лаьтташи кхы рузкъа доалла моттигаши дӀа а яьха, французий помещикаштеи капиталисташтеи дӀаеннай.

Бокъо цхьаккха а тайпа йоацаш йоаяьй цигарча Ӏарабий. Французий империалисташа Ӏарабашта моллагӀа а во хӀама дича, бокъо йоаца низ бича, саг вийча «судо» уж бакъбеш хиннаб, хӀьта цхьаккха а Ӏарабечо даьр из бакъ хилча а, могийташ хиннадац. Цкъаьннахь санна къиза низ беш вола французий палач вийча-м Ӏарабий юрташ йоагаеши, дуккха а нах боабеши хиннаб.

ХӀанз арадаьннад «Баьццара тетрадь» яха цхьа книжка. Цу книжка тӀа яздаьд французий империалистий къизача Ӏазапа кӀалхара шоай Даьхе яккха гӀерташ болча Ӏарабий патриоташта деш долча низех.

Французий империалистий жандармаша ах бийса яьннача хана чу а лелхаш, цӀагӀара нах дӀакхувл. ШоллагӀча дийнахьа тха саг мича вахав, хӀана лаьцав аьнна хьаттача, цхьаннахьа а из мича вахав ховш а лаьцар малав ховш а саг хилац. Цкъаьннахь санна саг лаьца дӀавигараш малаш бар а ховш, сувсара лаьца тха саг мича вигар оаш аьнна хьаттача Ӏурра дӀахийцав оал, цхьабакъда «дӀахийца саг» хьа а ца коравоагӀаш вай дӀавоал.

Французий империалисташта духьала бола нах хьабувца яхаш лийцарий кулгаш, когаш доагадеш а, кхы дола къиза низаш деш а цхьана а хӀаманна бехке боаца нах цар бехка тохкам а ца беш, суд а йоацаш, боабаь моттигаш а дукха я. Цхьабарех шо-шоашта теха байнаб оал. Масала кулгаш а дийхка, цуна набахта ваьлла Бен Мхиди яха Ӏарабе «ше-шийна» меттахьа тепча а теха веннав, аьнна хьахьийнад. Набахта воаллача сага тепча а мичара йоагӀа, кулгаш дийхка хилча «ше-шийна» а мишта тох. Иштта «ше-шийна» теха веннав Айссат Идир а.

Цу тайпара деча низашца, кхерамца шоай Даьхе французий империалистий Ӏазапа кӀалхара яккха гӀерташ болча Ӏарабий болам бохабе а, уж шоай дукъа кӀалхара ца боврийта а гӀерт французий империалисташ. Цхьабакъда цу низаша Ӏарабий болам боха а бац е лаьгӀ а бац, кхы а чӀоагӀагӀа из сом а бу, -ай а бу.

Шоай Даьхе французски империалистий Ӏазапа кӀалхара яккха бокъонца тӀом болабаьб Алжирерча Ӏарабаша 1954-ча ш. цхоалагӀча ноябре. ХьалхагӀа къаьст-къаьстача моттигашкарча наха болабаь из партизански тӀом, французий эскараш оарцагӀа даьлча а лаьгӀ ца луш тӀехьагӀа сомлуш, шерлуш хьабенаб. Дуккха а тайп-тайпара тӀема платташ уттаеш, Алжире керда эскараш, инаралаш ухийташ, тӀема низашца Ӏарабий эшабе, царна тӀера шоай дукъ ца далийта а гӀерташ, шоашта могар даьд французски империалисташа а цар Ӏаьдало а, цхьабакъда цох а тӀом дӀахо шербалари беррига французски мехка доккха зе-зулам хилари мара хӀама хиннадац.

ДӀадахача шера сентябрь бетта французски империалисташта шоаш кӀалхара баьккхача мехка республика а йилла, шоай Ӏаьдал дӀакхайкадаьд Ӏарабаша. Из республика дукхача паччахьалкхенаша къоабал а яьй. ХӀанз мехка доккхагӀа дола дакъа а 130 эзар саг вола вӀашагӀделла эскар а долаш паччахьалкхе я из.

Алжира республика тха мохк мукъа а балийта тоам а бий, машаре а даха вай аьлча, цунна раьза а боацаш, кхыча империалистий паччахьалкхенашкара гӀо а дийха, цунца шоаш котбаларга дог доахаш ба французски империалисташ.

Цхьабакъда цох хӀама хургдац. Ший Даьхе мукъаяккха тохаденна къам котдаланза Ӏергдац. Дунен тӀа мел болча къахьегамхой а бакъдари нийсхои мел езача наьха а безам ба цунгахьа, цар шоашта могаш дола гӀо а ду цунна.

Французски мехкарча къахьегамхошта а безац Алжирера тӀом а цунна бӀаьхийча наха ду низаш а, хӀана аьлча, из тӀом а низаш а, из бахьан беррригача французски мехка хулаш дола доккхий зенаш а духхьала кӀеззигача бӀаьхийча наха хулача пайдана деш хиларах.

Денгара - денга Алжирерча Ӏарабий низаш чӀоагӀлуш, французски империалистий низаш меллуш доагӀа. Дукха ха ялалехьа мукъабаргба Ӏарабий мохк—Алжир.

РАДИОПЕРЕДАЧАЙ ПРОГРАММА

16-ча ноябре: 7.20 — «Лакхарча частотай токаши, технически прогресси» — беседа (эрсий меттала); 8.20 — «Республикански хьехархой съезда накъа долхаш» — беседа (нохчий меттала); 8-35 — «Халкъий доттагӀленах латт вай низ»—статья (гӀалгӀай меттала); 8.50 — Хоамаши передачай программеи; 9.00 — Дагестански музыка концерт; 17.00 — «Алапей фондаш нийса лелаяр» — беседа (эрсий меттала); 17.20 — Мехкдаьттахошта передача (гӀалгӀай меттала); 17.35 — Музыкальни моаршалаш; 18.00 — «Йоккхача химе край» — передача (эрсий меттала); 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.40 — Кагирхошта передача (нохчий меттала); 19.20 — Керда хоамаш (нохчийи гӀалгӀайи метташка).

17-ча ноябре: 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8.20 — Советски Союзереи доазол дехьареи хоамаш (нохчий меттала); 8.35 — «Деша даха ха йоацача берашта дика оамалаш Ӏомаяра керттера дараш» — беседа (гӀалгӀай меттала); 8.50 — Хоамаши передачай программеи; 9.00 — Кинофильмаш тӀара музыка; 17.00 — «Из къахьегамхой вахара юкъе дахад» — передача (эрсий меттала); 17.20 — РадиоладувгӀархой письмоех оттаь передача (гӀалгӀай меттала); 17.30 — Керда хоамаш (гӀалгӀай меттала); 17.40—Иллеш оал халкъа иллиалархоша; 18.00 — Юртбоахама болхлошта передача (эрсий меттала); 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.35 —Керда хоамаш (нохчий меттала); 18.45 — Юртбоахама болхлошта передача (нохчий меттала).

18-ча ноябре: 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8.20 — «Ленинан некъ» газета обзор; 8.35 — Советски Союзереи доазол дехьареи хоамаш (гӀалгӀай меттала); 8.50 — Хоамаши передачай программеи; 9.00 —Нохч-ГӀалгӀай музыка концерт; 17.00 — «ССКП ЦК Пленума накъа долхаш» — передача (эрсий меттала); 17.20 — Кагирхошта передача (гӀалгӀай меттала); 17.35 — Моттигерча авторий музыка; 18.00—Мехкдаьтта а химически а промышленноста болхлошта передача (эрсий меттала); 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.40 — Юртбоахама болхлошта передача (нохчий меттала); 19.20 — Керда хоамаш (нохчийи гӀалгӀайи метташка).

Редактора заместитель
Дж. ХАМАТХАНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цӀерахча кинотеатре
Йоккха зал—«Малх массанешта хьеж».
Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.
ЗӀамига зал № 1—«Малх массанешта хьеж».
Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.
ЗӀамига зал № 2—берий сеансаш «КӀай лоалги ворхӀ гноми».
Долалу: 9, 11.
«Кхо новкъост» долалу: 5, 9.
«Мерза бутт».
Долалу: 3, 7.
ЗӀамига зал № 3—«Ара».
Долалу: 9.15, 11.15.
«БугӀеи жуккарги». Долалу: 1.15, 5.15, 10.15.
«Хьежа сога». Долалу 3.15, 8.15.
16 ноябрера дениз ерригача залашка «Сигле кхайк».

«Родина» яхача кинотеатре
«Малх массанешта хьеж».
Долалу: 9.40, 11.30, 1.20, 3.10, 6.15, 8.05, 9.50.
«Никита Сергеевич Хрущев США».
Долалу: 8.30, 5.

г. Грозне, Черноречье, кольцо 18, кв. 10 вахаш волча Ростислав Александрович Яковицке суде деннад г. Грозне, Грибоедова улицах № 9 йолча цӀагӀа яхаш йола ший сесаг Евгения Александровна Яковицкая йитарах дола дош.

Дош дувцаргда Сталински района 3-ча участка халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23. ТЕЛЕФОНАШ: редактора — 2-41-23: редактора зам. — 2-07-01: бехктокхама секретара — 2-25-72: Корректорске — 2-30-91 партийни вахарен экономикан отделий — 2-25-72:

СФ03413 Нохч-ГӀалгӀай АССР, г. Грозный, Революце проспект, 1918 шерарча 11-ча августа цӀерагӀа йола типографи. 30/3: Заказ № 6980.